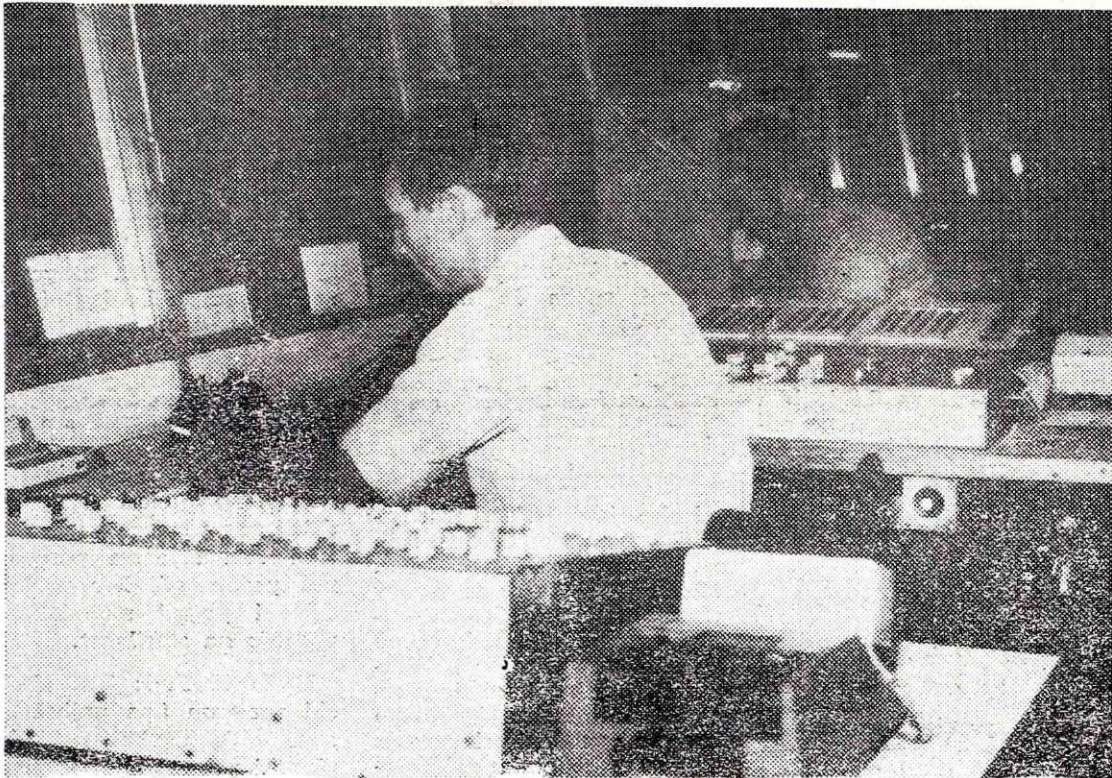

Jesenice, 13. avgusta 1971

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE
 — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Dispečarska kabina v valjarni Bela

Šef delovne enote predelovalnih obratov
inž. Franc Vičar o akcijskem programu

Ustaliti proizvodnjo in zmanjšati planski zaostanek

V nadaljevanju naših razgovorov o akcijskih programih v delovnih enotah, smo danes zaprosili šefa delovne enote predelovalni obrati dipl. inž. Franca Vičarja, da nam nekaj več pove o njihovem akcijskem programu.

UREDNIŠTVO: V vaši delovni enoti je že v juliju tekla razprava o akcijskem programu delovne enote oziroma posameznih obratov. Prosimo, če bi nam predstavili osnovne značilnosti vašega akcijskega programa.

Inž. FRANCE VIČAR: To je pravzaprav že naš drugi letošnji akcijski načrt, ker prvega smo sprejeli že v februarju letos. Razumljivo pa je, da je le-ta znatno razširjen, bolj konkretiziran in poglobljen. Akcijski program smo oblikovali skupaj z obratovodji v juliju in ga nato

predložili v razpravo svetu delovne enote in delovnim skupinam v obratih. Delovne skupine so ga praktično sprejele brez bistvenih pripomb, nekaj pripomb pa smo tudi upoštevali. Tako se nanašajo pripombe delovnih skupin v žičarni na izboljšanje programiranja proizvodnje in zmanjšanje porabe potrošnega materiala, kot je galica, maziva, juta in drugo.

Osnovna težnja našega akcijskega programa je na povečanju obsega proizvodnje in v prizadevanjih da se poveča storilnost na vseh napravah in strojih kjer so še proste zmogljivosti. V akcijskem programu so navedene drobne izboljšave oziroma racionalizacije s katerimi bi lahko povečali storilnost strojev in naprav. Tako bomo na RF žičarskih strojih poskušali doseči večjo storilnost z namestitvijo novih zavor, ki bodo povečale varnost dela in s premestitvijo statičnih odvijalcev, ki bodo povečali oziroma vsaj dali možnosti za povečanje hitrosti.

Podobne cilje zasledujemo tudi pri Herborn žičarskih strojih 6, 8 in 19, kjer bomo poskušali z dodatnimi napravami doseči večjo hitrost vlečenja.

Na drugi strani pa z uvažanjem dodatnega dela v prostih dnevih poskušamo povečati količinsko proizvodnjo elektrod in hladno valjanih trakov. Pomanjkanje delavcev poskušamo oblažiti z zaposlovanjem žena. Tako smo prvič

(Nadalj. na 2. str.)

(Nadaljevanje na 2. str.)

Uresničevanje ustavnih dopolnil v praksi

Minuli petek 6. avgusta je generalni direktor ZP Slovenske železarne Gregor Klančnik na pobudo sekretariata ZKS ZP Slovenske železarne sklical na Jesenicah sestanek predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij treh slovenskih železarn združenega podjetja Slovenske železarne. Govorili so o enem samem vprašanju in sicer kako v ZPSŽ v praksi uveljaviti 21. in 22. dopolnilo zvezne ustave. ZP Slovenske železarne, je s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela med 12 večjimi delovnimi organizacijami Slovenije CK ZKS izbral za posebno obravnavo. CK ZKS ima v svojem akcijskem programu nalogo, da bo prek ustreznih komisij in v sodelovanju z republiškim sindikalnim svetom ter republiško gospodarsko zbornico spremljal uresničevanje teh dveh ustavnih dopolnil in pomagal pri oblikovanju samoupravne vsebine in premagovanje težav.

Tudi energetiki...

Za komisijami v delovnih enotah talilnic, vzdrževalnih obratov in predelovalnih obratov za racionalizacijo in novatorstvo, je imela svojo prvo sejo v novi mandatni dobi tudi komisija pri svetu delovne enote energetskih obratov.

Dosedanji predsednik komisije Ivan Bizjak je dosedanjim in novim članom komisije obrazložil važnost in pomen ter naloge komisije za racionalizacijo in novatorstvo v obratih energije. Zahvalil se je šefu DE, obratovodjem in članom komisije za prizadevnost, ki so jo v prvi mandatni dobi vložili za poživitev iznajditeljstva in novatorstva med energetiki, ki so prav tako kot ostali člani železarskega kolektiva poklicani, da prispevajo svoj delež k inovacijam v železarni.

V prvi mandatni dobi je imela komisija za izume in racionalizacije pri svetu DE

energije pet zelo uspešnih sej, ki so bile posvečene organizacijski utrditvi komisije in ocenjevanju izvedenih tehničnih izboljšav in določanju spodbudnih nagrad prizadevnih in uspešnih avtorjev.

Kakor vse komisije za racionalizacijo in novatorstvo pri svetih DE, se je morala tudi ta komisija nenehno boriti s številnimi nejasnostmi in težavami. Štirje avtorji izboljševalnih predlogov so bili za svoje dosežke na osnovi pravilno sestavljenih prijav, mnenj in ocen ter priporočil pristojnih strokovnjakov in prikazov prihrankov in ko-

(Nadalj. na 2. str.)

Po uvodnih besedah, ki sta jih imela sekretar sekretariata ZKS ZP Slovenske železarne inž. Tone Varl in generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik, se je razvila zelo kakovostna razprava o uresničevanju 21. in 22. dopolnila zvezne ustave, kot osnove za nadaljni razvoj samoupravnih odnosov v združenem delu. Velika pozornost je bila v razpravi posvečena samoupravnemu — normativnemu urejanju odnosov v združenem delu in družbenoekonomskem položaju delovnega človeka. V praksi namreč samoupravno normativno urejanje, samoupravni sporazumi in družbeni dogovori vedno bolj zamenjujejo državno zakonodajo pri urejanju medsebojnih odnosov delovnih ljudi tako znotraj delovnih organizacij, kot med delovnimi organizacijami. Vendar pa bodo te nove kvalitete v nadaljnjem razvoju samoupravljanja le suh formalizem, če ne bo ustreznih normativnih aktov o sankcijah za neizvrševalce samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, pa tudi o načinu sprejemanja teh dogovorov bodo potrebna navodila.

Govorniki so v svojih razpravah načenjali tudi vprašanje nadaljnje kakovostne rasti integracijskih vezi v okviru združenega podjetja Slovenske železarne, ali kakor je

dejal nek govornik: oplemenjenje naših integracijskih spon v okviru združenega podjetja. Ob tem vprašanju bi morali načelno odgovoriti na to, ali so vse tri tovarne oziroma temeljne organizacije združenega dela pripravljene krepiti nadaljne integracijske kakovosti, ali bomo še v naprej ostali tako kot smo. Pri tem so se v preteklosti med tovarnami ZPSŽ preveč uveljavljale lokalistične tendence in pretirano strokovne utemeljitve, premalo pa so se stvari obravnavale z družbenopolitičnih pozicij. Izrečenih je bilo tudi

(Nadalj. na 2. str.)

Obvestilo članom delovne skupnosti

Ker je 14. avgusta prosta sobota in večina zaposlenih ne dela, bi moralo biti izplačilo osebnega dohodka že v petek, 13. t. m. To pa pomeni, da bi morali denarna sredstva zbrati že do srede, 11. t. m., da bi lahko pravočasno izvršili paketiranje denarja. To pa iz objektivnih razlogov nikakor ni mogoče.

Prosimo vse člane delovne skupnosti, da vzamejo to informacijo z razumevanjem na znanje oziroma da bo izplačilni dan za Železarno izjemoma v ponedeljek, 16. avgusta.

Zaradi splošno znane nelikvidnosti in težav pri priskrbi potrebnih denarnih sredstev za osebni dohodek, predstavlja to skoraj vsak mesec svojevrsten problem. Proste sobote in nedelje na dan izplačila osebnega dohodka pa nam povzročajo še dodatne težave.

Ustavna dopolnila nas obvezujejo

»Socialistična republika Slovenija je država, ki temelji na suverenosti slovenskega naroda in na oblasti in samoupravljanju delovnega razreda...« je uvodoma napisano v besedilu osnutka XXV. dopolnila republiške ustave. S temi nekaj besedami je izražena celotna zgodovinska sprememba, ki je nastala ob kristalizaciji jugoslovanske federativne, socialistične ureditve. Slovenija bo po teh ustavnih spremembah suverena državotvorna skupnost z jasno demokratično, samoupravno, socialistično vsebino. Ta opredelitev ne bo značilna le za republiko kot celoto temveč tudi za druge družbeno politične skupnosti in še posebej za proizvodno poslovne odnose.

Družbeno-ekonomski položaj delovnega človeka v družbeni reprodukciji bo temelj socialističnih samoupravnih odnosov, kar je izraženo v XXI. in XXII. dopolnilu zvezne ustave in v XXVI., XXVII. in XXVIII. dopolnilu osnutka republiške ustave. Po teh ustavnih določilih se bo bistveno spremenila vsebina medsebojnih odnosov, katere osnovni nosilec bo delovni človek, ki bo skladno s svojim delovno ustvarjalnim prispevkom v temeljni organizaciji neposredno in posredno prek izvoljenih upravnih organov odločal o porabi dohodka za svoje osebne dohodke in skupne potrebe ter za razširitev materialne osnove združenega dela.

Družbeno dogovarjanje in samoupravni sporazumi bodo poleg statuta odslej glavni usmerjevalec medsebojnih odnosov znotraj podjetij in na širšem področju združenega dela. Z ustavo zavarovane pravice temeljne organizacije združenega dela ne bodo zoževale temveč spodbujale povezovanje v raznih oblikah združenega dela, z delitvijo delovnega programa in združevanjem sredstev v poslovne enote, da bi tako še hitreje povisovali svoj dohodek.

Naše združeno podjetje se je po dopolnilih ustave znašlo v novi kvalitativno spremenjeni vsebini, ki bo dala širšo platformo za še uspešnejšo ekonomsko poslovno povezanost slovenskega železarstva v integralno celovitost. V tem je bil razlog za posluh, ki so ga pokazale družbeno politične organizacije in samoupravni organi na Jesenicah, Ravnah in Štorah katerih predstavniki so se 6. avgusta zbrali na Jesenicah, da bi se dogovorili o pristopu k prilagajanju proizvodno poslovnih odnosov v tovarnah in v združenem podjetju z ustavnimi spremembami. Vsi so bili pri tem iz politično ekonomskega vidika edini, da je utrjevanje vezi v združenem podjetju in oblikovanje trdne skupne proizvodne tvorbe interes vseh treh železarn. Kot ena od prvih nalog naj bi bilo sporazumno uvajanje poenotene delitve osebnih dohodkov, katero bodo samoupravni sporazumi olajšali.

Na dilemo, kaj je za nas temeljna organizacija združenega dela so bili vsi prisotni edini, da so zaradi tehnološke povezanosti, medsebojne odvisnosti in delovne prepletenosti to železarne kot celota, kar pa z razvojem ne izključuje tudi druge možnosti. Tako opredelitev povečuje vzajemnost pridobivanja dohodka, omogoča realnejše doseganje delitve po delu in solidarnosti znotraj tovarn in olajša usklajevanje, nastop ter poslovna razmerja na ravni združenega podjetja in v drugih podjetniških povezavah.

Družbeno politični delavci naših tovarn se prevzeli pobudo in bodo skupaj s strokovnim vodstvom že v času javne razprave na besedilo osnutka republiških ustavnih sprememb, na podlagi zvezne ustave izdelali zasnovo vsebinske vloge združenega podjetja kot zveze organizacij združenega dela. To bo ob izvrševanju akcijskih programov in razvojnih načrtov pomenilo utrjevanje poslovne stabilnosti slovenskega železarstva.

Gregor Klančnik

Uresničevanje ustavnih dopolnil...

(Nadaljevanje s 1. strani)

precej konkretnih primerov odstopanj v dosednji praksi oziroma neuresničevanja družbenih in samoupravnih dogovorov, kakor tudi primerov o možnem skupnem urejanju številnih zadev temeljnih organizacij združenega dela — tovarn — na nivoju ZPSZ na podlagi družbenih in samoupravnih dogovorov. Vseh teh vprašanj ni mogoče urejati kampanjsko, temveč je to proces, ki bo trajal dalj časa in ki sta ga spodbudila in uzakonila 21. in 22. amandma zvezne ustave. Skorajda dveletno skupno delo vseh treh železarn pa je pokazalo na vrsto stičnih točk in strokovnih področij, ki jih je mogoče z dogovori bolj kakovostno in hitreje urejati. Razprava, ki je bila politično dovolj zrela, je odprla le nekaj vprašanj, ki jih bo v bodoče potrebno urejati.

Ob koncu sestanka so zadovoljili posamezne delovne grupe na nivojih tovarn in ZP Slovenske železarne, da na osnovi analitične ocene sedanjega stanja razvoja samoupravljanja, socialne varnosti delavcev in njegovega družbeno-ekonomskega položaja, pripravijo predloge akcijskih programov za uresničevanje 21. in 22. dopolnila zvezne ustave v praksi. Pri analizi naj bi predvsem upoštevali:

- obliko in vlogo temeljnih organizacij združenega dela (kaj je, kako bo jutri) glede na samostojnost ekonomske enote;

- sistem ugotavljanja in delitve dohodka znotraj podjetja oziroma tovarne (pristojnosti tovarn, enot, dislociranih enot itd.);

- status kolektivnih samoupravnih organov, individualnih izvršilnih organov in skupnih strokovnih služb;

- odnos matičnega podjetja do dislociranih obratov;

- notranja direktno ekonomska sporazumevanja med osnovnimi enotami združenega dela in širših združenj — tovarne, podjetje glede na prelivanje akumulacije;

- v ZP vprašanje »interne banke«, to je koncentracije sredstev v smislu racionalnega trošenja itd. Precizirati odnose do teh vprašanj;

- kaj in kako stojimo s tako imenovanimi neodtujljivimi pravicami ker ni pravnih določil in so odvisne predvsem od sporazumevanja;

- kako je z minulim delom glede na individualne pravice in dožnosti;

- kako je z razvojnimi programi — plani podjetij;

- kaj spremeniti v obstoječi avtonomni zakonodaji takoj in kaj postopoma (kaj ustavni zakon že direktno zahteva);

- opredeliti vlogo ZKS glede na organiziranost v ZP Slovenske železarne.

Nosilci naloge v posameznih tovarnah so predsedniki delavskega sveta, predsedniki sindikata in sekretarji organizacij ZK, ki morajo naloge v sodelovanju s strokovnimi službami uresničiti do 10. septembra. Na nivoju ZPSZ je nosilec naloge generalni direktor Gregor Klančnik s svojimi strokovnimi sodelavci, ki morajo zadolžitev opraviti do 20. septembra. V zadnjih dneh septembra predvidevajo drugo sejo konference ZKS ZPSZ, ki bo obravnavala to gradivo in sprejela konkretni akcijski program.

Ustaliti proizvodnjo...

(Nadaljevanje s 1. strani)

od obstoja naše žebjarne zaposlili žene kot žebjarke in v žičarni žene kot žičarke. Moram reči, da so se žene v obeh obratih uspešno vključile v proizvodnjo. Dolgoročno pa rešujemo vprašanje delovne sile z mladostnimi delavci. Skupaj s kadrovsko službo bomo organizirali priučevanje s krajšim polletnim priučevanjem za starejše mladostnike, za mlajše 15 in 16 let stare pa redno dveletno šolo. Upamo, da si bomo na ta način zagotovili stalen kader iz naše bližnje okolice.

V našem akcijskem programu predvidevamo tudi spremembe asortimenta za izboljšanje oziroma povečanje finančne realizacije glede na pomankanje delovne sile pa tudi zaradi rednih dopustov. Tako preusmerjamo proizvodnjo na akumulativnejše proizvode oziroma izdelke kot so: patentirana žica, žica za varjenje CO₂ atmosferi (VAC), pocinkano žico in elektrode vseh vrst, predvsem pa visokolegirane elektrode.

Akcijski načrt vsebuje tudi postopno urejanje delovnih pogojev, kot so sanitarije,

razsvetljava, beljenje in podobno. To je sicer naloga na daljši rok, vendar pa moramo tudi tem stvarim posvetiti več pozornosti, ker urejeni delovni pogoji stimulativno vplivajo na storilnost.

UREDNIŠTVO: Vaš akcijski program ima najbrž en sam cilj, čimbolj oblažiti planski primanjkljaj iz prvega polletja in čimbolj se približati planskim obveznostim v drugem polletju?

INŽ. FRANCE VICAR. Tako je. Vsi navedeni ukrepi ali akcije težijo za tem, da bi primanjkljaj iz prvega polletja čimbolj zmanjšali oziroma, da bi se v drugem polletju čimbolj približali planskim obveznostim v vseh obratih. Nižji proizvodnji rezultati oziroma primanjkljaj v hladno valjanih trakovih in žici, je že tako velik, da ga povsem nadoknaditi ne moremo, vendar pa se bomo maksimalno prizadevali da ustalimo proizvodnjo oziroma da primanjkljaj ne bo še večji.

UREDNIŠTVO: V prvem delu vašega odgovora ste že omenjali tudi prizadevanja oziroma predloge za zmanjšanje proizvodnih stroškov. Ali imate morda poleg že omenjenega še kakšne zamisli, ki bi vplivale na zmanjšanje proizvodnih stroškov?

INŽ. FRANC VICAR: Poleg tega kar sem o stroških že povedal, bi rad dodal, da skupaj s sektorjem za ekonomsko pripravljanje tako imenovane optimalne programe za vse štiri obrate. Za žebljarno in hladno valjarno je ta program že izdelan, za žičarno je izdelava programa trenutno v zaključni fazi, v najkrajšem času pa bo izdelan tudi za elektrodni oddelek. S temi programi se bomo skušali približati ekonomsko najbolj opravičeni proizvodnji oziroma ekonomsko najbolj opravičenim proizvodom.

Tudi energetiki...

(Nadalj. s 1. strani)

risti nagrajeni z 1.984,00 N dinarji.

Na prvi, primopredajni, konstituentni seji pod vodstvom novega predsednika dipl. inž. Franca Breliha, so člani komisije skupaj z obratovodji upoštevali utemeljeno pritožbo avtorja izboljševalnega predloga št. 1977 Jožeta Avgušтина, metalizerja iz strojnih delavnic, ki iz objektivnih razlogov na zadnji seji ni bil pravilno ocenjen in nagrajen le s 500 N dinarji. Odgovorne službe vzdrževanja in energije morajo na osnovi pritožbe ponovno ugotoviti koristi in prihranke, ki izvirajo iz predloga št. 1977: »popravilo bata Ingersol

Rand kompresorja« in avtorja spodbudno nagraditi na osnovi ugotovljenih in potrjenih prihrankov. Izboljševalni predlog Jožeta Avgušтина bo na prihodnji seji komisije ponovno obravnavan in ocenjen.

Člani komisije za izume in novatorstvo pri svetu DE energije, so na prvi seji ponovno temeljito obravnavali tehnično izboljšavo št. 1912 avtorja Stanka Stariha dninskega delovodja iz elektrotplotne energije. Avtor nakuže znatne prihranke na gorivu za segrevanje vode v višinskem bazenu, kopališču. Idejni osnutek avtorja ni izvedljiv in tudi ni potreben, zato so predlog zavrnili kot

neizvedljiv in se avtorja ne more nagraditi.

S 1.000,00 N din je bil nagrajen izvedeni izboljševalni predlog št. 1994 avtorjev Vinkota SMOLEJA, vodje objektov in Ivana ŠORLA, strojnika iz plinske in vodne energije, ki sta domiselno rešila čistilno napravo Geiger za prostotekočo vodo na jezu.

Predsednik komisije dipl. inž. Brelih je seznanil člane komisije tudi s sklepom seje odbora za izume in racionalizacije pri DS Železarne o negativni oceni tehnične izboljšave št. 1867 Janeza Berganta »Postavitev mazutne postaje na Javorniku«, ki še ni bila kolavdirana in za katero še do sedaj Železarne nimajo obratovalnega dovoljenja.

Ob zaključku prve seje je novi predsednik inž. Brelih pozval vse navzoče, da pomagajo s sodelovanjem poživiti iznajditeljsko, novatorsko in racionalizatorsko aktivnost v vseh obratih in oddelkih DE energije.

Nagrade in odškodnine, ki so bile energetikom priznane in izplačane v prvi mandatni dobi in na prvi primopredajni seji, so zaslužene in bodo spodbudno vplivale na večjo aktivnost vseh zaposlenih v DE energije.

Vsem avtorjem tehničnih izboljšav, energetikom se zahvaljujemo za njihovo delovno prizadevanje in jim čestitamo k doseženim uspehom ter priznanim in izplačanim spodbudnim odškodninam.

Zmanjšajmo odhajanje delavcev iz Železarne

Fluktuacija v I. polletju 1971 v primerjavi z lanskim letom

(Nadaljevanje)

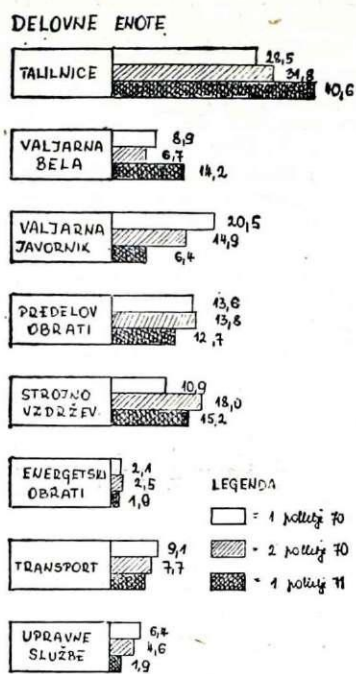
ZACARANI KROG

V prejšnji številki smo podali splošno sliko priliva in odliva delovne sile v Železarni za omenjeno leto in pol. Zapisali smo, da je visoka fluktuacija neugodna iz več razlogov: poleg stroškov okrog sprejema nam pomanjkanje oz. pogosto menjavanje delavcev povzroča predvsem težave v proizvodnji. Nižja produktivnost pa vpliva na nižji dohodek, nižji dohodek na večje nezadovoljstvo in to spet na povečano fluktuacijo... začarani krog je sklenjen. Čeprav v resnici ne tako jasno in čisto, vendar pa prav gotovo v nakazani smeri, se giblje ta vzročna veriga.

V tem sestavku bomo predstavili odnose med fluktuacijo in nekaterimi drugimi faktorji ter poskušali nakazati poti, ki vodijo v večjo stabilnost in umirjenost gibanja delovne sile.

NAJBOLJ KRITIČNO V TALILNICAH

Zaradi zelo težkih delovnih pogojev je kar razumljivo, da delavci najbolj zapuščajo ravno talilniške obrate. Bolj natančno je delež v celotni fluktuaciji med posameznimi delovnimi enotami razviden iz naslednjega grafikona:

Na grafikonu so označene spremembe v fluktuaciji za tri opazovana obdobja, ki nam pokažejo, da poleg že tako visoke fluktuacije v talilnicah ta še nadalje narašča, saj se je od zadnjega polletja lani dvignila kar za 8,8%. Porast fluktuacije v 1970 je viden tudi v vzdrževalnih obratih, a se je letos spet nekoliko umiril.

Glede na kvalifikacijo opazamo, da je bilo med fluktuantami (tistimi, ki odidejo) iz talilnic, valjarn Bela in Javornika več kot polovica NK in PK delavcev, medtem ko je teh v vzdrževalnih obratih le 3,3%. To seveda deloma ustreza tudi razlikam v kvalifikacijskem sestavu med delovnimi enotami. Posebej na transportu narašča fluktuacija KV in visoko KV

kadrov, medtem ko je v ostalih delovnih enotah ravno narobe in torej narašča odhajanje z NK in PK delovnih mest.

GIBANJA GLEDE NA STAROST, IZOBRAZBO IN STAŽ

Splošno je znana ugotovitev, da največ fluktuirajo prav mladi delavci, ki pač še niso dosegli življenjske in poklicne stabilizacije. Tako je tudi pri nas. Vendar moramo poudariti, da odhajanje mladih delavcev do 25 let od začetka 1970 še stajno narašča, medtem ko se zmanjšuje odhajanje starejših delavcev.

Glede na izobrazbo je viden predvsem porast fluktuantov z zaključeno osemletko in padec fluktuantov z višjo in visoko šolo.

V zadnjih treh polletjih imamo daleč največjo fluktuacijo v prvih 6 mesecih, torej pri delavcih, ki komaj pridejo v Železarno. Število teh je v porastu, saj je v I. polletju letos doseglo že 64,6% celotne fluktuacije. Predvsem pa se je znižal odstotek fluktuantov, ki so obstali v Železarni od 7 mesecev do 2 leti.

FLUKTUACIJA SLOVENCEV IN NESLOVENCEV

Neprestano narašča fluktuacija delavcev iz drugih republik. Število neslovenskih delavcev, ki zapuščajo Železarno, je v I. polletju letošnjega leta celo presežilo število Slovencev, saj jih je odšlo kar 234, Slovencev pa 175. Če namreč pogledamo ta

(Nadaljevanje na 6. str.)

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Dežurna služba

	Telefon v pisarni	doma
SOBOTA, 14. avgusta: inž. Jaka SOKLIČ, stroj. del.	556	81131
NEDELJA, 15. avgusta: inž. Avgust KARBA, dir. proizvodnje	270	693
PONEDELJEK, 16. avgusta: dr. inž. Marin GABROVSEK, TKR	380	732
TOREK, 17. avgusta: Anton KOMLJANEC, IOP	851	871
SREDA, 18. avgusta: Edvard CENČEK, teh. službe vzdrž.	548	727
ČETRTEK, 19. avgusta: Franc GLOBOČNIK, plavži	340	740
PETEK, 20. avgusta: Zdravko ČRV, valjarna žice	852	760

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih. Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Razpisna komisija pri delavskem svetu ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE razpisuje delovni mesti

1. POMOČNIKA GLAVNEGA DIREKTORJA ZA EKONOMSKA VPRAŠANJA in

2. DIREKTORJA PRODAJNEGA SEKTORJA

Poleg splošnih, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- ad 1 — visoka izobrazba ekonomske ali tehnične smeri z 10 let uspešnega dela na področju gospodarstva;
- ad 2 — visoka izobrazba ekonomsko-komercialne smeri in 10 let uspešnega dela na ekonomsko-komercialnem področju.

Zaradi izredne odgovornosti razpisanih delovnih mest, so poleg navedenih pogojev potrebne tudi ustrezne organizatorske sposobnosti in moralno politične kvalitete kandidatov. Zato želimo, da v svoji prijavi navedejo čimveč podatkov o svojem dosedanjem delu.

Kandidati naj prijave z dokazili o strokovnosti in potrebni praksi ter ostalo dokumentacijo pošljejo v petnajstih (15) dneh od dneva objave razpisa na naslov:

ZPSŽ — ŽELEZARNA JESENICE, Jesenice
RAZPISNA KOMISIJA

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 8 dneh po odločitvi delavskega sveta Železarne Jesenice.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Razpravljamo o predlogih za spremembe in dopolnitev sistema nagrajevanja

V prejšnjem tednu se je v Železarni začela razprava o predlogih za spremembe in dopolnitev sistema nagrajevanja. Predlagane spremembe so pripravili sodelavci iz sektorja za ekonomiko podjetja. Predsednik TO OO sindikata Železarne tovariš Kobentar nam je povedal, da je predsedstvo TO OO sindikata Železarne na včerajšnji seji obravnavalo tudi to problematiko. Vsem članom TO OO sindikata Železarne in predsednikom sindikalnih odborov bodo posredovali ustrezno gradivo, kar pomeni, da se bo začela v kolektivu obsežna razprava o tako pomembni in občutljivi problematiki, kot je nagrajevanje v Železarni.

O isti problematiki poteka razprava tudi v organizaciji ZK. Gre zato, da pripravimo vse potrebno, da bomo lahko predlagane spremembe in dopolnitev sistema nagrajevanja začeli izvajati že v letu 1972. Da bodo bralci o poteku razprave o predlogih sprememb in dopolnitev sistema nagrajevanja podrobneje obveščeni, bomo v naših prihodnjih številkah sproti obveščali kako poteka razprava v kolektivu. Obenem vam bomo posredovali mnenja in stališča naših sodelavcev, ki jih bodo posredovali med samo razpravo.

Naši sodelavci v kleparski delavnici

Mladi o sebi, svojih, problemih nalogah in perspektivah

Zlato Vogrič o delu občinskega vodstva ZMS

Če bi nekdo nepoučen prisluhnil nekaterim govoricam, ki se širijo med mladimi, bi navsezadnje še pomislil, da postaja delo v ZM popularno kot nogomet, predvsem mladinski funkcionarji in aktivni člani pa kot žogobrcarji. Ta bo prestopil sem, on tja, nekdo bo zavzel to mesto, drugi drugo itd. itd. Ugibanj in kombinacij v zvezi s tem je kot kaže vedno več tako, da podobnih »prognoz« ni zmanjkalo niti za samo vodstvo ObK ZMS Jesenice. Z namenom, da bi tudi sam prišel stvari do dna, sem prosil za razgovor sekretarja ObK ZMS Jesenice Zlata VOGRIČA, ki je najbolj pristojen, da del teh ugibanj ali potrdi, ali pa jih demantira. Beseda je dala besedo in kmalu sem moral paziti le na to, da sem Zlatka dohajal z zapisovanjem.

»Torej kadrovske spremembe — da ali ne?«

»Letna seja ObK ZMS Jesenice, ki je bila v januarju tega leta, je za mandatno dobo dveh let izvolila sledeče izvršilne organe: predsedstvo, predsednika, sekretarja in nadzorni odbor. Poznano nam je, da mladi odhajajo z vasi v mesta, v razne šole, tudi v tujino ali se na kakšen drug način oddaljijo od aktivnega dela ali funkcije, zato je potrebno marsikdaj kadre menjati oziroma nadomestiti. O manjših spremembah predvsem v komisijah lahko odloča predsedstvo ObK ZMS na predlog sekretarja, ki je odgovoren za kadrovske politike, ali na predlog posebne komisije. Tak primer smo letos tudi že imeli. Prvi stavek v začetku mojega odgovora sem povedal zaradi tega, ker hočem in moram poudariti, da ima edinole konferenca pravico odločati o važnejših stvareh glede vodilnih kadrov! Konferenca jih voli, konferenca edina jih lahko tudi razrešuje, zamenja, dopolnjuje in podobno. Bistvenih sprememb do leta 1973, ko bo potekel mandat izvršilnim organom ne pričakujemo, zgodi pa se, da pride do nekaterih morebitnih nepredvidenih sprememb. Trenutno kaže, da bo do le-teh prišlo zgolj v nekaterih aktivih in pa v komisijah.«

»V mladinski rubriki v Železarnju sem imel priliko brati ravno tvoj članek v katerem si podal rezultate dela spomladanskega programa, ter nakazal tudi program dela ObK ZMS za letno in jesensko obdobje. Trenutno me zanima predvsem realizacija poletnega programa, ki gre kot vemo h koncu in prehajamo v obdobje bolj rednega dela. Kako je torej s to rečjo?«

»Program dela, ki je bil sprejet za poletje, bo v glavnem realiziran, nekoliko z zaostankom bosta izvedeni le dve anketi. Prva o mladinski radijski oddaji in rubriki v Železarnju, ter druga nekoliko zahtevnejša o odnosu mladih do sredine v kateri živijo in delajo, kako se v to sredino vključujejo in kako jo s svojim delom spremljajo. Obe anketi smo predstavili v jesensko obdobje, ko bomo organizirali tudi posebne seminarje za vodstva aktivov osnovnih in srednjih šol, delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Verjetno bomo organizirali tudi poseben seminar za klubsko dejavnost, saj vlada med mladimi v vsej občini dosti zanimanja za to obliko dela. Tako so mladi popolnoma samoiniciativno začeli ustvarjati klube na Belci, v Mojstrani in v Zirovnici, interesi pa se kažejo tudi na Jesenicah. Možnosti pa so žal bolj male, saj ni primernih prostorov. Izkušnje pa nam kažejo, da mladi premalo vedo o vsebini in oblikah dela v klubih in tako ta dejavnost brez vsebine ponavadi kaj hitro zamre in postane dolgočasna. Kot pomoč tem klubom pa bomo razdelili tudi inventar nekdanjega kluba na Jesenicah.«

»Kot smo bili pred časom informirani, sta vidva z Lakoto iz Mojstrane, ki sicer študira v Ljubljani, izvoljena v predsedstvo RK ZMS. To je nedvomno priznanje za ObK ZMS Jesenice in vredno večje pozornosti. Morda bo zanimivo vprašanje, kaj si mladi lahko od tega obetamo in kako naj bi vajina prisotnost v vodstvu RK ZMS vplivala na samo delo mladih v občini?«

»Razumljivo je, da čim višja je neka funkcija, večja je tudi odgovornost. Predvsem pa mislim, da imamo sedaj dosti več možnosti kot kdaj koli prej, da s svojimi predlogi, pripombami in zahtevami pripomoremo k delu in vsebini dela republiškega mladinskega vodstva. Tu je potem še večja povezanost, dosti bolj pogosti stiki in razgovori z vodstvi ostalih mladinskih organizacij v smislu izmenjave izkušenj in podobno. Na naše delo v ObK ZM lahko vse to vpliva le pozitivno. Sem štejemo predvsem še boljšo informiranost in dostikrat večjo živahnost v nekaterih akcijah. Tu gre za tako imenovano odpiranje navzven, da so meje mladinske dejavnosti v občini odprte in da se pusti, da nanjo vplivajo izkušnje in predlogi iz drugih občin itd. Gre za večjo mobilnost mladih tako v regiji, kot tudi v republiki.«

»V prvem odgovoru si omenil tudi anketo o mladinski radijski oddaji, ter mladinski rubriki v Železarnju. Ne pričakujem sicer ocene, ki bi jo kot redni sodelavec obeh

medijev obveščanja bolj težko podal, pač pa tvoje mnenje o pomenu te oddaje in rubrike.«

»Popolnoma jasno je, da smo s to oddajo in rubriko dosegli zelo veliko. Tako lahko namreč tedensko informiramo vse mlade in tudi ostale poslušalce in bralce o vsem, kar se v občinski organizaciji ZM dogaja. S tem smo tudi rešili problem, ki je bil pri nas prisoten dolga leta in sicer zaprtosti vase. Pripominjam naj le, da bi obe oddaji oziroma rubriki lahko prinašali še več novic in zanimivosti tudi z ostalih področij, kjer delujejo mladi, to pa so predvsem specializirane organizacije in društva. Tu pa se kaže potreba tudi po večjem številu dopisnikov. Pohvaliti pa je treba te redke posameznike, ki si prizadevajo, da je oboje vendarle zanimivo, tekoče in informativno. Namesto svoje bolj direktne ocene naj raje povem, da se sliši, da smo na Jesenicah z obojim, tako z oddajo v radiu kot rubriko v Železarnju, ena redkih mladinskih organizacij v Sloveniji, ki tako tekoče obvešča o svojem delu.«

Za razliko od večine pogovorov naju tokrat z Zlatom ni preganjal čas, kljub temu pa sva z razgovorom končala, saj sem navsezadnje zvedel še več, kot sem imel prvotno v mislih. V prihodnji številki pa bo na vrsti razgovor, s predsednikom TK ZMS Železarne Mirom IPAVCEM in upam, da bomo zopet zvedeli kaj novega o mladinski organizaciji v Železarni, njenem vodstvu, delu in načrtih.

Problemi mladih samskih delavcev

To pismo sem se namenil napisati z željo, da iznesem vse probleme, ki mučijo večino članov delovnega kolektiva — samcev, za katere tako življenje pomeni neke vrste pustolovščino, ki nas vleče nazaj. Zakaj tako masovno zapuščamo podjetja, zakaj menjamo prebivališča, zakaj pijemo in se žalostimo, zakaj smo večkrat lačni in končno, zakaj živimo, ko življenje nima nobenega smisla? To vse so vprašanja nas mladih, ki smo prišli iz drugih republik, da delamo, prišli z velikimi iluzijami pa se večkrat počutimo kot izgubljeni žival v puščavi. Nekdo bo vprašal zakaj smo prišli, če trpimo. Vsak ima svoj razlog. Nekdo je resnično prišel zaradi dela, drugi zaradi družbe, tretji zaradi avanture itd. Če je tako, zakaj se potem vsak svojega razloga ne drži, zakaj je razočaran in trpi?

Eden pravi, da so premajhni osebni dohodki, drugi zatrjuje, da tu ne more ostati, naslednji spet tarna kako je življenje tu dolgočasno, vsak izraža svoje vzroke. Pri tem sem se spraševal kdo je emu kriv ali je Železarna ali smo mi sami pa nisem našel odgovora. O tem smo se pogovarjali med seboj pa smo zastonj napenjali svoje misli. Zakaj nekdo dela plave, zakaj drugi spet odhaja iz dnine, tretjemu se ne da delati — najbrž imajo vsi svoj razlog. Eden je razočaran, drugi je vinjen, tretjemu ni do dela in tako gre iz dneva v dan. Ali za to res ni nobene rešitve.

Vprašanje, ki se pri mnogih pojavlja je, kako izpopolniti prosti čas in kako premagati dolgočasje. Kadar prejmemo osebni dohodek gredo nekateri v Kranj, drugi v Ljubljano, vsak na svojo stran, nekateri naredijo dva, tri »plave« in se vračajo domov brez denarja. Kako bo potem živel in delal, da ne bo razočaran, se sprašujem tudi jaz. Ko se pogovarjamo zakaj to delamo je odgovor vedno isti: kaj hočemo, ko je v domu dolgočasno za ponoreti.

Pri vsem tem se javlja vprašanje: kako poiskati zabavo in zaposlitev v prostem času, da ne bi postopali in zapravljali denarja ter da bi pregnali dolgčas. Pogovarjali smo se tudi o tem in prišli do zaključka, da je to mogoče, vendar nam je pri tem potrebna pomoč. V vseh štirih samskih domovih je okrog 250 delavcev mlajših od 20 let. Vsakdo bi se želel z nečim ukvarjati, vsak ima smisel in hotenje za nekaj. Toda h komu in kam naj se obrnemo? Pričakujemo pomoč od družbe, od tovarne, če je seveda mogoče, da jo dobimo. Potrebovali bi sobo, v kateri bi se lahko mladi zbrali, imeli sestanke in oblikovali različne organizacije iz raznih interesnih področij: športa, kulture, umetnosti itd. Mi vsi bi se radi ukvarjali s športom, vsi bi sodelovali v teh organizacijah, ki bi nam veliko pomagale pri koriščenju prostega časa in rekreaciji, razvoju nas in našega kolektiva. Pomagajte nam rešiti to vprašanje, vprašanje, ki nas teži, ki nam jemlje čas in denar ter moralo za delo in življenje. Pomagajte nam da oblikujemo nekoliko interesnih kolektivov, vodstva teh grup bomo izvolili sami in organizirali razna tekmovanja. Potem bo naše življenje imelo nek pomen, nek cilj, neko ljubezen, ki nas bo vodila naprej. Pomoč, ki jo iščemo je, da nam odobrite sobo, kjer se bomo zbirali, osnovne rekvizite za razne vrste športa, kot so žoge za odbojko, košarko, nogomet in drugo, vse ostalo bomo sami.

Želimo in prosimo, da nam pri tem pomagate in sodelujete, ker bomo vse to lahko zelo enostavno rešili z vašo in našo pomočjo. Oproščam se, ker sem vse to napisal zelo podrobno, toda verjemite mi iskreno in dobronamerno, ker se resnica ne more prikrivati.

Sakib Alijić

Franci Gogala o delu mladine na Plavžu

Franci Gogala je zaposlen v Železarni že sedmo leto. Najprej je delal v žebeljarni in nato na RTA. Na plavžu je sedaj že dobro leto kot praktikant metalurške srednje tehnične šole.

O sebi in delu mladinskega aktiva je povedal naslednje:

»Predsednik aktiva sem od februarja letos. Pred tem sem to funkcijo vršil že na RTA. Sem član predsedstva TK ZMS in član ZK. Aktiv ima svoj program dela, katerega pa nikakor ne moremo v celoti realizirati. Vzrokov za to je več. Kot prvo naj omenim, da je aktiv zelo razdrobljen, saj združuje kar šest oddelkov. Dobre poveave med temi oddelki ni. Predvidevam, da bom v jesenskem času sestavil odbor, ki bo vključeval po enega ali dva mladince iz vsakega oddelka. Kot v ostalih obratih je tudi pri nas močna fluktuacija, kar se pozna tudi pri delu aktiva. Tako so od enega do drugega sestanka navzoči vedno drugi mladinci. Tudi jezik je precejšnja ovira saj je v obratu zelo veliko delavcev iz bratskih republik. Največja težava pa se kaže v pomanjkanju finančnih sredstev. Mišljenja sem, da bi s strani TK ZMS morali aktivisti dobiti večjo materialno pomoč, predvsem pa aktivisti, ki imajo svoj program dela. Omenim naj samo, da smo bili v tekmovanju za najlepše okrašeno voliše drugi, pa nagrade do danes še nismo prejeli. Namen imamo organizirati športno tekmovanje starejši — mlajši. V program je prav tako zajeto organizirati orientacijski pohod plavžarjev, kot tudi formiranje nogometne in odbojbarske ekipe. Od akcij, ki jih je organiziral TK ZMS, smo se udeležili štafete in parade mladosti. Verjetno bi sodelovali še kje pa smo žal prepozno obveščeni. Dogaja se, da smo v določeni akciji obveščeni šele takrat, ko je akcija že izvršena. Nadalje si želim, da bi imeli več stikov z ostalimi mladinskimi aktivisti v podjetju.

S strani obratovodstva nam je sodelovanje zagotovljeno, saj se obratovodja udeležijo slehernega mladinskega sestanka. Obratno pa si želim, da bi tudi nekdo od strani mladinskega aktiva sodeloval na sestankih obratovodstva. Tega do sedaj ni, vendar mislim, da je s tem mladina prikrajšana na možnosti o določenih stvareh povedati svoje mnenje.

Po moji oceni aktiv ni dovolj aktiven in temu je poleg naštetih vzrokov kriva tudi moja nesreča, katero sem imel. Moja bolezenska odsotnost je paralizirala delo aktiva, saj je le to slo-nelo predvsem na mojih ramenih. Upam, da bo naš aktiv v jesenskem delu pričel z resnim delom, obenem pa pričakujem vsestransko pomoč aktivu.

P.

Samoupravni organi v preteklem tednu

8. seja odbora za plan in finance

Na 8. seji odbora za plan in finance, katero je predsednik odbora inž. Janez Komel sklical v ponedeljek, 9. avgusta 1971, so obravnavali uspehe proizvodnje v III. dekadli julija in v juliju pregledali sklepe prejšnje seje.

V zvezi s sklepi prejšnje seje odbora so sprejeli poročilo obratovodstva valjarne profilov in vodstva kontrole kvalitete OTK o vzrokih velikega izmečka v jeklovleku. Odgovornim službam so naročili, da realizirajo predloge ukrepov, ki jih navaja poročilo kontrole kvalitete in se strinjali s šefom delovne enote valjarne Bela, da bodo imenovali strokovno komisijo, ki bo ocenila strokovnost odgovornih delavcev v III. halu bluminga, ker tudi analiza kontrole kvalitete kaže na to, da je za velik izmeček v jeklovleku krivo nekvalitetno delo oddelka površinske obdelave.

Proizvodnja tako v III. dekadli kot v juliju je bila glede na poletno vročino in veliko počitniško odsotnost zadovoljiva. Plan skupne proizvodnje je dosežen 92,3 %, plan blagovne 98,1 % in odprava 98,2 %. V minulem mesecu so posebno dobro delali na plavžih, saj so po dolgem času spet presegli 13.000 ton mesečne proizvodnje in v valjarni žice, kjer so doslejš največjo mesečno proizvodnjo 9.000 ton. Vsekakor bi bili lahko uspehi proizvodnje še boljši, če ne bi bilo težav kot je slabo stanje peči v martinarni in elektro jeklarni, remont globinske peči v valjarni bluming, ki se je prekomerno zavlekel, pa tudi zastoji so se v tej valjarni povečali za 15 % predvsem zaradi čakanja na temperaturo. V vseh teh treh obratih je bila težava tudi s prometom, ker so se pojavljale večkratne dnevne prekinitve na progi Jesenice Bela zaradi popravila proge. Te prekinitve so znatno povečale vmesne čase. V valjarni 2400 so imeli težave s pripravo vložka, imeli pa so v programu tudi manjšo povprečno težo plošč zaradi tanjšje debeline. V jeklovleku so imeli zelo velik izmeček zaradi slabega vložka, v vseh ostalih obratih pa tudi težave zaradi velike odsotnosti in pomanjkanja delavcev, v elektrodnem oddelku pa jim je poleg tega v začetku meseca primanjkovalo tudi vodnega stekla.

V analizi uspeha proizvodnje v minulem mesecu so ugotovili slabšo proizvodnjo jeklovleka in žičarne, zaradi že znanih vzrokov. Ta dva obrata pa sta za železarno izredno pomembna, saj imajo njihovi proizvodi veliko ceno in

s tem tudi veliko akumulativnost, na trgu pa se srečujejo z vse večjo konkurenco.

4. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje Ludvik Kežar je sklical 4. sejo odbora v ponedeljek, 9. avgusta 1971 in predlagal za dnevni red pregled sklepov prejšnje seje, oblikovanje mase osebnega dohodka v juliju, analiza finančnega rezultata v juniju, analiza cenikov za II. kvartal in popravki ter reševanje tekočih zadev.

V analiza oblikovanja mase osebnega dohodka za julij so ugotovili veliko neskladje, ki ga normalno povzročajo poletni meseci zaradi velike odsotnosti in črpanja sredstev za dopuste ter zmanjšanja števila učinkovitih ur pri skoraj isti proizvodnji in pa izplačevanje delavcev, ki so na počitniškem delu, da bi vsaj kolikor toliko oblačili veliko odsotnost. Zaradi tega in zaradi limite osebnega dohodka na poprečje 1600 din na osebo mesečno so sklenili, da bodo v rezervno tovarno odvedli 10 % oblikovane mase. Izjemoma za ta mesec so tudi zaradi prejšnjih vzrokov odobrili, da se poleg rednega izravnavanja v mejah 97–105 % obratom, ki ne dosežejo srednje meje, zagotovi izplačilo do srednje meje (100 %) bodisi s koriščenjem premij, ali kot posojilo, ali kot akontacija na predvidene popravke cenikov ali s koriščenjem svojih rezerv.

Na podlagi analize cenikov v II. kvartalu letošnjega leta so odobrili tele popravke cenikov:

plavžu	za 8 %
martinarni	za 8 %
šamotarni	za 10 %
valjarni 2400	za 8 %
hladni valjarni	
in žičarni	za 3,5 %
plinski in vodni energiji	za 6 %

Poleg tega pa še na prejšnji seji odobreno znižanje cenikov upravnim službam in OTK za 5 % ter raziskovalnemu oddelku za 6 %.

Sprejeli so na znanje analizo pogodbenih del in zahtevali od proizvodnega in tehničnega direktorja, da podata svoje stališče do takšnega dela, da predlagata eventuelne ukrepe in da strokovno utemeljita koristnost takšnega dela za tovarno, kajti število sklenjenih pogodbenih del izven rednega delovnega časa se je v letošnjem letu močno povečalo. Službi za nagrajevanje pa so naročili, da prouči možnost vključevanja v takšno delo delavce proizvodnega sektor-

Menili so, da bo treba tema obratoma v bodoče posvetiti več pozornosti in priporočili odgovornim službam in odgovornim delavcem, da jima skušajo zagotoviti normalni potek obratovanja in izpolnjevanja njihovega plana.

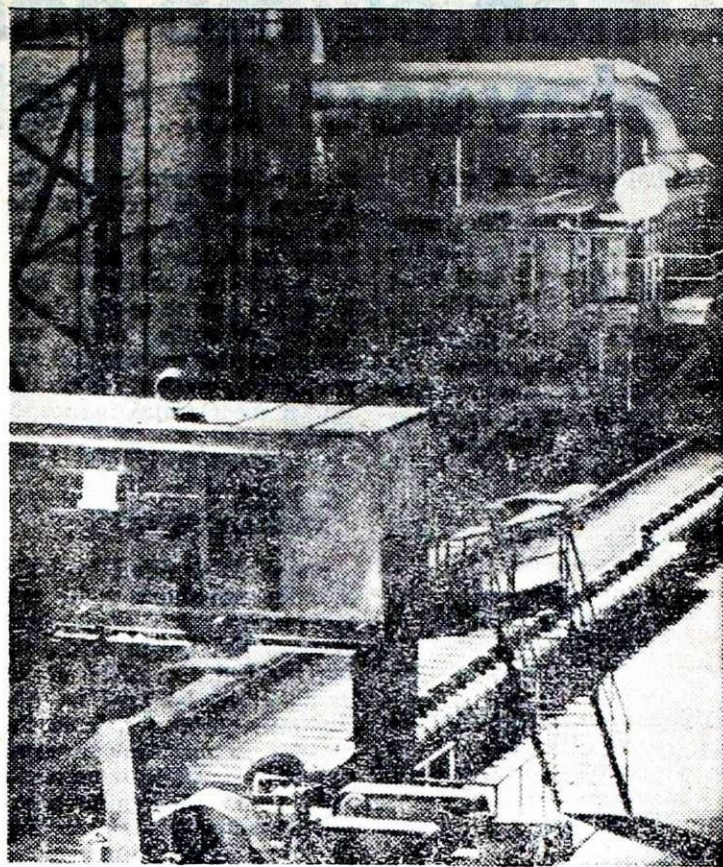
ja in na naslednji seji predloži konkreten predlog.

Na znanje so vzeli tudi analizo premiranja in stimulacij skupaj s pripombo sveta delovne enote talilnic, da bi se premije morale izplačevati ne glede na limito, torej tudi preko dosežene 105 % mase. Odbor je v tem že razpravljal in tudi sam bil za takšno stališče, vendar zaradi strogih predpisov, ki veljajo pri spoštovanju limite tega ni mogel odobriti. Menili so, da pa bo mogoče to izvesti z novim sistemom delitve dohodka na podlagi sprejete in potrjenega samoupravnega sporazuma. Zanimali so se tudi, če je uvajanje racionalizatorskega predloga za izboljšanje izplena v valjarni 2400 povzročilo kakšne spremembe pri oblikovanju premij za izplen v tem obratu. Službi za nagrajevanje so naročili, da jim na naslednji seji odgovori na to vprašanje.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so reševali tudi ugovor valjarne bluming na sklep prejšnje seje, da se premije za proizvodnjo ne morejo izplačati, če ni dosežen mesečni operativni plan. Pri sklepu so vztrajali, ker to načelo velja tudi v drugih obratih, kjer imajo tovrstne premije, so pa naročili službi, da skupaj z vodstvom valjarne Bela preuredi premijski pravilnik tako, da bo veljal za vse obrate in oddelke valjarne Bela, vendar le za ključna delovna mesta. Tudi ugovor raziskovalnega oddelka na sklep o zmanjšanju cenika za 6 % niso ugodili, pač pa so naročili službi, da poda raziskovalnemu oddelku pravilno tolmačenje vzroka za zmanjšanje cenika.

3. seja komisije za nagrajevanje v valjarni Bela

Člani komisije za nagrajevanje pri svetu DE valjarne Bela so se sestali v ponedeljek 9. avgusta. Obravnavali

Valjarna bluming — del potisne peči

so podatke o razdelitvi mase osebnih dohodkov za vse oddelke in bili seznanjeni s stanjem rezervnega sklada. Članom komisije so bili dani na vpogled tudi primerjalni podatki o osebnih dohodkih za vso železarno. Na osnovi podatkov, ki jih je komisija posredovala vodstvu DE ter razprave so sprejeli sklep, da se za valjarno Bela koristi vsota iz rezervnega sklada v višini 19.166,00 dinarjev, da bi tako dosegli srednjo mejo in odstotek EP 1,78. Za valjarno profilov spremembe niso bile potrebne, tako da ostane neizpremenjen odstotek EP 15,13. Tudi za valjarno žice ostane neizpremenjen odstotek 18,72.

Člani komisije ugotavljajo, da je v valjarni Bela problematičen cenik. Sicer je razumljivo, da so dohodki manjši, ker je bila tudi proizvodnja manjša. Toda v prejšnjem mesecu so dosegli

visoko proizvodnjo, pa valjarna Bela vseeno ni dosegla srednje meje in mora tako vsak mesec črpati sredstva iz rezervnega sklada DE. Potrebni bodo popravki v ceniku, ker je razumljivo, da morajo biti pri visoki proizvodnji tudi ustrezni osebni dohodki.

Šefu DE so naročili, da na prihodnji seji komisije poroča o pregledu osebnih dohodkov, ki je bil dostavljen delovnim skupinam. Prav tako menijo, da ni pravilno, ker so bili šele 24. julija obveščeni o ukinitvi stimulacije za primer, če plan ni dosežen. To naj bi veljalo za mesec julij. Omenjeno je bilo tudi, da je bil pravilnik za valjarno Bela določen za dnevno proizvodnjo in ne mesečno in je težko razumljivo, da bi zaradi nedoseganja mesečnega plana izgubili dnevno stimulacijo.

Julija 43 poškodb

Po podatkih, ki smo jih prejeli od službe za varstvo pri delu, je bilo na delovnih mestih v prejšnjem mesecu poškodovanih 43 naših sodelavcev. Zaradi poškodb na delovnih mestih smo izgubili 721 delovnih dni. Dve poškodbi sta bili na poti v službo, zaradi poškodb na poti pa je bilo izgubljenih 42 dni.

Pregled poškodb po delovnih enotah je naslednji: talilnice 11 poškodb — 142 dni, valjarna Bela 4 poškodbe —

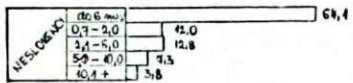
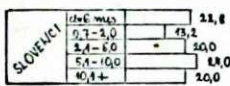
82 dni, valjarne Javornik osem poškodb — 146 dni, predelovalni obrati osem poškodb 161 dni, vzdrževanje osem poškodb 115 dni, transport štiri poškodbe — 44 dni in upravne službe 26 dni zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev. Dve poškodbi na poti so imeli samo v valjarnah na Javorniku in 11 izgubljenih dni, 23 dni zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev so izgubili v talilnicah, osem dni pa prav tako zaradi poškodb od prej na vzdrževanju.

Zmanjšajmo odhajanje delavcev iz Železarne

(Nadaljevanje s 3. str.)

odstotek glede na stalež, ugotovimo, da je fluktuacija neslovencev skoraj 6-krat višja od fluktuacije Slovencev.

Zanimivo je tudi pogledati staž od zadnje zaposlitve do odhoda iz Železarne med Slovenci in neslovinci, kar nam kaže naslednji grafikon:

Zelo močno izstopa skupina neslovencev (64,1%), ki so obstali na delu komaj 6 mesecev in manj.

UKREPI ZA ZMANJSANJE FLUKTUACIJE

Teh nekaj mogoče suhoparnih podatkov iz analize o fluktuaciji nam bo osnova in kašipot za ukrepe, ki naj v bodoče ohladijo pregrete tokove v gibanju delovne sile. Seveda bomo poleg rezultatov analize uporabili tudi druge informacije in dosedanje izkušnje.

1. MEHANIZACIJA

To je prva in najbolj logična pot, ki se nam ponudi ob pomanjkanju ustrezne delov-

ne sile. Nesporno je bilo dokazano, da je neracionalno zaposlovati delavca kot preprostega fizičnega prekladalca, prenašalca materiala ipd. Tudi pri nas se opaža, da je takih delovnih mest vse manj, vendar morajo biti napori za odpravljanje takih delovnih mest trajni in pospešeni.

2. BOLJŠE NAGRAJEVANJE

Marsikdo se zaleti, ko hoče z enim zamahom rešiti vso fluktuacijo s predlogom: »Dajmo jim boljše plače, pa bodo delali, in nihče si še pomisliti ne bo upal na odhod.« Ne glede na dejstvo, da zviševanje plač prav zares ni preprosto izvedljivo, moramo reči, da se na splošno mnogokrat pomen plače precenjuje. To so ugotovile mnoge raziskave. Prav gotovo pa je višina plače neko nadomestilo oz. nagrada za delo, ki ga delavec vložil. In če čuti, da je razlika med tistim kar vložil, in tistim kar dobi prevelika, tedaj bo nezadovoljen in bo svoje nezadovoljstvo tako ali drugače izrazil, lahko tudi z odhodom z delovnega mesta oz. iz podjetja. Pomen plače v naši zvezi poudarjamo predvsem za delavce talilnic, kjer se kaže že kronično visoka fluktuacija in kjer je videti, da plača mnogim delavcem ne odtehta naporov, ki jih vlagajo v delo.

3. SKRB ZA NOVOSPREJETE DELAVCE

Podatki kažejo, da veliko delavcev, predvsem še neslovencev, zapusti Železarno v prvih šestih mesecih zaposlitve ali prej. Od takih imamo verjetno več škode kot koristi, saj nekateri ne krijejo niti stroškov sprejema. Med to skupino je verjetno nekaj kronično neprilagojenih, ki so pač Železarno izbrali le kot eno od »žrtve« za iskanje »ustreznega« dela. Vendar so taki v manjšini. Večina zapusti Železarno iz drugih razlogov. Eden od njih je tudi nezadostna skrb pri uvajanju in vključevanju v novo delovno in življenjsko okolje.

Vsak mlad delavec, ki se znajde v novem okolju, občuti določeno tesnobo in strah pred neuspehom, čeprav je mnogokrat objektivno — za zunanje opazovalca — popolnoma neutemeljen. Zato jim moramo pri prilagajanju na novo okolje čim bolj pomagati. Ponekod v svetu imajo v ta namen posebne programe, ki so dali zelo dobre rezultate.

Upamo, da so delovodje z nedavnim izobraževanjem o vodenju delovnih skupin osvojili poglobljene principe in jih že uporabljajo v praksi. S pravilnim ravnanjem pri novosprejetih delavcih bodo tudi sami prispevali k večjemu zadovoljstvu in k stabilnejši zaposlitvi teh delavcev.

4. ORIENTACIJA NA DOMAČE DELAVCE

Podatki, da neslovinci mnogo bolj fluktuirajo kot Slovenci, so prepričljivi. Res je, da so tudi razlogi za odhajanje neslovencev večinoma številnejši in močnejši. Kljub temu vidimo perspektivo v naslonitvi na domače kader in seveda tudi na delavce iz drugih republik, ki pa so se v Železarni že stabilizirali in dokazali svojo vrednost. Na vsak način pa moramo zavreti množičen in kratkotrajen pretok, ki je v samo škodo. Sprejeti bo treba danes že trd konkurenčni boj med podjetji za dobre kadre in ob pridobitvi skrbeti za njihovo čimboljše stimulacijo, napredovanje in jasno perspektivo.

5. UREDITEV STANOVANJSKIH IN DRUGIH POGOJEV

Povsem naravno je sklepati, da bo mlad delavec, ki želi postati in ostati železar, kmalu ustanovil družino in da bo zanjo potreboval stanovanje. Videti pa je, da se takšni sklepi nekaterim niso zdeli tako jasni in naravni in tako sedaj že krepko plačujemo davek za večletno zanamiranje stanovanjske problematike. Reševanje vseh oblik stanovanjske gradnje je zato več kot nujnost, kajti osnovo dobrih in stalnih delavcev moremo iskati le pri tistih, ki so jim zadovoljivo rešene vsaj osnovne življenjske potrebe, med katere prav gotovo spada tudi stanovanje oz. hiša. Na žalost bodo sadovi tudi ob najbolj učinkovitih ukrepih dozoreli šele čez nekaj let.

DELO, KI ŽE TEČE

Kadrovski sektor več navedenih problemov že rešuje ali jih je pričel reševati: spominimo se orientacije na domače kadre s popularizacijo železarne in železarskih poklicev po šolah, zvišanja prispevka za stanovanjsko gradnjo, regresiranje novosprejetim delavcem itd. Kljub temu pa ukrepe za umirjanje fluktuacije ponavljamo v nekaterih novih povezavah in presvetlitvah in navsezadnje tudi zato, ker ljudje bolje poznajo in spremljajo stvari, ki jih večkrat vidijo in slišijo.

A. Tušar
F. Belčič

Železarski globus

ITALIJA — Največjo italijansko železarno Taranto, bodo v prihodnjih letih močno razširili. Danes ima letno proizvodno zmogljivost 5 milij. ton surovega jekla. Do leta 1980 računajo, da bodo to zmogljivost podvojili. S tem bo postala železarna Taranto največja v Evropi.

PERU — V tej južnoameriški državi nameravajo zgraditi s pomočjo ameriškega kapitala novo veliko železarno. Njena proizvodna zmogljivost bo v zgrajeni prvi fazi leta 1974 1,5 milij. ton surovega jekla in v drugi fazi leta 1980 5 milij. ton. Investicijske stroške predvidevajo na 600 milij. dolarjev.

Sestanki delovnih skupin

Tudi v dneh od 20. do 31. julija so na sestankih delovnih skupin zelo izčrpno obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o dohodku in osebnih dohodkih. Beseda je tekla tudi o akcijskih programih.

Razen o samoupravnem sporazumu in akcijskem programu pa so razpravljali tudi o ostali problematiki in sicer:

28. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — FAGANEL — ŽEBLJARNA — Govorili so o nagrajevanju. V obratu je vedno več novih strojev, ki so avtomatizirani in je potrebna večja preciznost in znanje. Vodja delovne skupine tovariš Faganel omenja, da so že doslej v primerjavi z žebljarno pri OD nazadovali, v prihodnje pa se bo to še bolj poznalo, ker imajo žebljarni deveto skupino. Omenjena je bila tudi možnost, da bi strojne vzdrževalce priključili k obratu žebljarna.

26. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — KOBLAR — ŽERJAVNI ODDELEK — Našteli so glavne vzroke za poškodbe in ponovno apelirali na večjo previdnost pri delu ter na bolj dosledno uporabo zaščitnih sredstev. Želijo čimprejše odgovore na vprašanje glede končne oblike internega pravilnika o varstvu pri delu za strojno vzdrževanje. Zanima jih tudi, kdaj bo pravilnik objavljen.

23. 7. — VALJARNA BELA — DREMELJ — STEKEL, ADJUSTAŽA JAVORNIK — Na sestanku je bil prisoten tudi tovariš Tavčar. Govorili so o delovni disciplini ter o predlogu ravnalcev za odobritev otežkočenega dodatka za prah. Zanima jih tudi kdaj bo izvedena rekonstrukcija ravnalnih strojev. Prebiralke so dobile pojasnilo glede pre-

biranja debele pločevine in vključevanja dodatnih ljudi v izračun njihovih norm.

25. 7. — MARTINARNA — JEREB — STARO ŽELEZO — Menijo, da je treba vzroke za neustrežno obratovanje iskati pri vložku. Upoštevati je treba tudi to, da je delovna skupina v starem železu vedno izpostavljena vremenskim neprilikam. Tovariš Žagar predlaga, naj bi imeli delavci zaposleni v starem železu, enake tarifne postavke in tudi delo naj bi opravili enako. Težave imajo tudi zaradi fluktuacije in pomanjkanja delavcev. Prihodnjega sestanka delovne skupine naj se udeleži tudi obratovodja martinarna.

24. 7. — MARTINARNA — URAN — PEČI, KOLOMAR — LIVNA JAMA — Sodelavec Kerič meni, da je 1000 din osebnega dohodka za delavca, ki stanuje v samskem domu in ima družino premalo. Na sestanku so predlagali, naj bi v martinarni vsako drugo leto namesto delovnih oblek dobili dvojne hlače, ker jih več porabijo kot delovnih bluz. Čimprej je treba urediti razsvetljavo v martinarni.

24. 7. — PLAVZ — KOŽELJ — PEČI — S proizvodno grodlja so bili v juliju zadovoljni, toda zmanjšati bo treba porabo koksa. Ob boljšem delu pa se srečujejo z novimi težavami, zlasti pri prometu zaradi nerednega odvoza žlindre in grodlja, kar vpliva na proizvodnjo peči. Radi bi vedeli, kako je z garderobami in higienskimi prostori za delavce, ki so zaposleni pri pečeh. Prav tako ni ustrezen sedanji način regresiranja malic na podlagi bonov. Zaradi zadovoljive proizvodnje v juliju pričakujejo tudi ustrezne osebne dohodke.

24. 7. — ELEKTROJEKLARNA — ROZMAN — PRIPRAVA VLOZKA

Težave imajo zaradi žlindrin banj in zaradi nepravočasne dobave praznih banj. Vse to vpliva na zastoje in bo treba naročiti več novih banj ali pa pospešiti prevoz. Pripombe so imeli tudi glede pisanja dnin, kadar je prosti dan, delavec pa je vseeno na delovnem mestu in se takrat lahko zgodi nesreča. Vprašanje je bilo postavljeno tudi zakaj ni mogoče dobiti denarnega bona za malico po 15. v mesecu v primeru, če ga lastnik izgubi.

26. 7. — STROJNO VZDRŽEVANJE — STRGAR HIDRAVLIKA — PNEUMATIKA — Želijo odgovor na vprašanje, zakaj še ni rešeno vprašanje osme skupine, ker ima le-ta od ustanovitve oddelka dalje D-3, imeti pa bi morali D-4. Zaradi pogostih okvar ter zastojev pri črpalkah hladnega navijalca valjar ne štekel na Beli je treba čimprej predelati rezervoar za olje.

O osnutku samoupravnega sporazuma in o akcijskem programu pa so razpravljali na sestankih naslednjih delovnih skupin:

TALILNICE — martinarna — Tramte, Justin — staro železo:

VALJARNE JAVORNIK — jeklovlek — Židan — brusilnica;

PREDLOVALNI OBRATI — žebljarna — Mikula — zavijalnica;

ENERGIJA — PIV energija — Repe;

STROJNE DELAVNICE — Markun — strugarina;

STROJNO VZDRŽEVANJE — Kastelic — SV Bela;

VEN — Lužnik, Kobljar — VEN Javornik;

TRANSPORT — Oblak — delavnica motornih vozil;

UPRAVNE SLUŽBE — Cenček — tehnične službe vzdrževanja;

FINANČNO RAČUNOVODSKI SEKTOR — talilnice — Praček.

Štipendije po družbenem dogovoru

Poročali smo že, da sta oba zbora Skupščine občine Jesenice na zadnji seji potrdila popravljen osnutek družbenega dogovora o usmerjanju, štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov. Osnutek dogovora je bil pred tem v razpravi, dokončno besedilo pa upošteva vse pripombe in predloge sprememb, tako da je pripravljen za podpis. Še več, kot kaže so pred časom že podeljevali prve štipendije v skladu z družbenim dogovorom.

Podpisniki družbenega dogovora o usmerjanju, štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov: Skupščina občine, Temeljna izobraževalna skupnost, Klub jeseniških študentov, politične organizacije občine in delovne organizacije občine se zavezujejo, da bodo v skladu z načrti razvoja občine in Slovenije namenili več denarja za izobraževanje kadrov, ki so potrebni za nemoten in pospešen družben razvoj, s posebnim poudarkom na deficitarnih poklicih. Poleg tega se podpisni-

ce dogovora obvezujejo, da bodo pri podeljevanju štipendij dajali prednost učencem z boljšim učnim uspehom, slabšim materialnim položajem in večjo oddaljenostjo od kraja šolanja.

Zavzemali se bodo tudi za zneske štipendij in posojil, ki bodo v skladu z ugotovljenimi življenjskimi stroški, ki na primer letos znašajo 640 dinarjev za učence in 760 dinarjev za študente. V besedilu družbenega dogovora je še nekaj obvez, od katerih je treba omeniti to, da se bodo podpisniki zavzemali tudi za spodbudne oblike nagrajevanja uspeha, za večje sodelovanje štipendista z delovno organizacijo v času študija, dosledno pa bodo nasprotovali tudi vsakemu neupravičenemu prevzemanju štipendistov.

Tako kot je v dogovoru določeno, bodo že letos podeljevali štipendije, prav tako pa popravljene stare štipendije. Pri Skupščini občine Jesenice so štipendije oziroma posojila izračunali tako, da so za

osnovo vzeli dohodek na člana družine, štipendija pa predstavlja vsoto od polovičnega dohodka, do višine življenjskih stroškov učencev oziroma študentov. Tako je trenutno pri štipendistih Skupščine občine najnižja štipendija 300.— dinarjev, najvišja pa 590.— dinarjev.

Pri Skupščini občine so letos podelili deset štipendij in pet posojil. Dve štipendiji so podelili za študij na srednji ekonomski šoli, po eno pa na pravni fakulteti, ekonomski fakulteti, fakulteti za gradbeništvo ter višji ekonomsko-komercialni šoli. Štiri štipendije so podelili ne glede na smer študija, poleg tega pa še pet posojil. Za razliko od prejšnjih let je bilo letos zelo veliko kandidatov, kar 39, tako da je morala komisija res pazljivo pregledati vse pogoje in možnosti.

Tudi pri Temeljni izobraževalni skupnosti bodo v bodoče podeljevali štipendije glede na družbeni dogovor. Letos so za potrebe šolstva razpisali šest štipendij za študij na pedagoški akademiji ali fakulteti in sicer za predmetne skupine: matematika-fizika, tehnična vzgoja-fizika ali kemija ter glasbena vzgoja in zgodovina. Čeprav so dobili kar 14 prošenj za štipendije, pa sta le dve v smislu razpisa (za študij matematike-fizike). Komisija bo v prihodnjih dneh odločala o prošnjah.

Poleg teh dveh štipenditorjev, je med večjimi v občini še železarna Jesenice, medtem ko ostale delovne organizacije vsaj do sedaj niso dovolj posvečale skrbi štipendiranju in na ta način pridobivanju potrebnih strokovnjakov. Upamo, da bo v bodoče tudi na tem področju dosežen napredek, vsaj družbeni dogovor daje upanje na to. T. L.

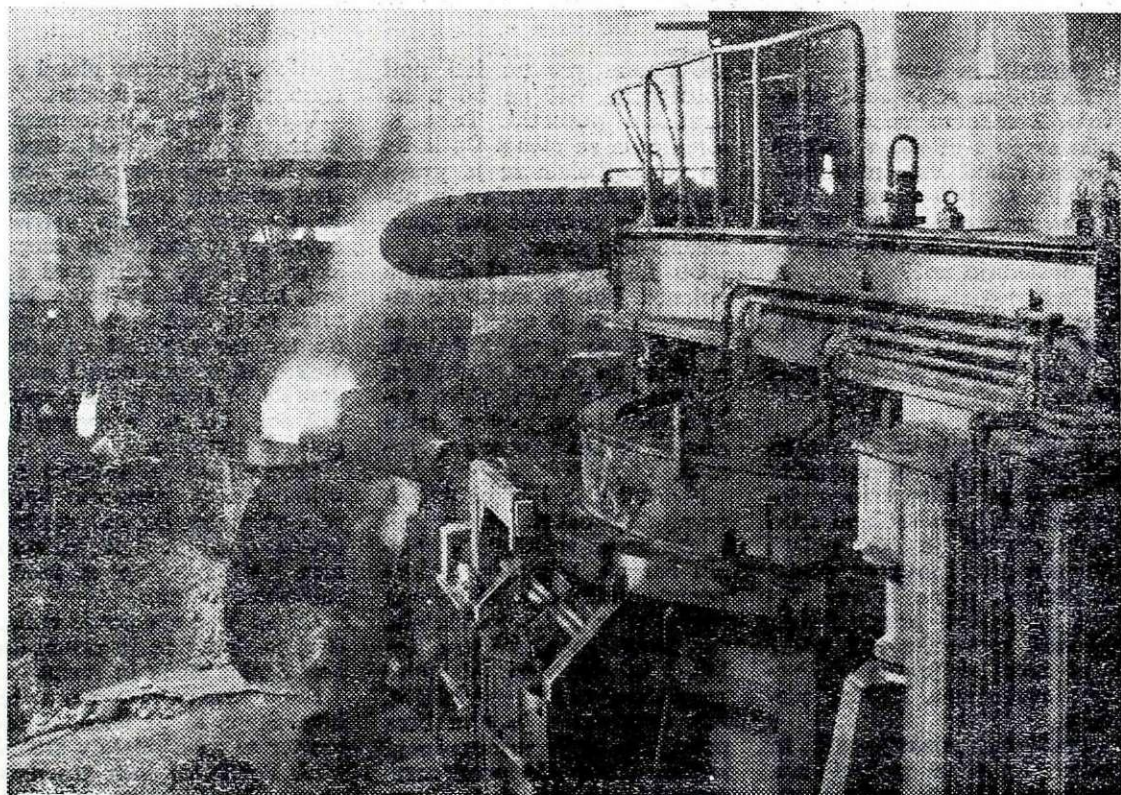
ZAHODNA NEMCIJA — Proizvodnja Thomasovega in SM jekla v zahodnonemških železarnah v zadnjih letih močno pada na račun LD in elektro jekla. To je razvidno iz spodnje tabele, kjer je navedena proizvodnja surovega jekla z ozirom na proizvodni postopek v mil. ton v letu 1965 in 1970.

	1965	1970
Thomas	10,8	3,6
SM	15,8	11,8
LD	7,0	25,1
elektro	3,1	4,4

ŽELEZARSKI GLOBUS

ALŽIRIJA — Med romunsko in alžirsko vlado je bil sklenjen sporazum o izmenjavi železarskih surovin in goriva. Alžirija bo dobavila romunskim železarnam 1.000.000 ton železove rude. V romunskih premogovnikih pa bo kupila 100.000 ton premoga za koksiranje.

BRAZILIJA — Na obali reke Amazonke so odkrili nova velika nahajališča železove rude. Ruda je zelo bogata in vsebuje prek 60% železa. Dokončne rezerve v teh nahajališčih še niso ugotovljene, zaenkrat jih cenijo na 300 milijonov ton.

Električne peči za proizvodnjo elektrojekla v naši železarni

Narava je kruta, (8) kadar se maščuje

Morda nam delo na razpoznavanju trupel predoči krajša izjava prof. dr. Janeza Milčinskega, predstojnika Sodno medicinskega inštituta iz Ljubljane:

»Naša katastrofalna skupina, kot jo imenujemo, je stalna skupina — vedno pripravljena, kadar se zgodi večja nesreča. V bodoči vojni utegne biti problem mrličev hujši od problema ranjenecov.

V Skopljem smo vzeli otograski material za dokumentacijo, formularje za popisovanje, dva prenosna pisalna stroja, rokavice, pribor za obdukcije, priprave za balzamiranje, kemikalije... Kajti pri nesrečah, pri katerih je treba prepoznati tisoč in več trupel traja postopek daljše obdobje, ne glede na to, koliko nas je, ki to delo opravljamo. To pomeni, da je treba trupla ohraniti, jih zaščititi pred razpadanjem. Žal v SKOPLJU, temu ni bilo tako! Znova in znova se dogaja, da nas nesreča najde nepripravljene.

Identifikacija je zdravstveno psihološki problem tistih, ki ostanejo. Tem je veliko lažje, če vedo, da je s truplom njihovega bližnjega nekdo ravnal, kot se spodobi. Da ni bilo prepuščeno snagi, buldožerjem, metalcem plamenov ali čemurkoli že, s čimer odstranjujejo mrliča, temveč da so z njimi delali tako, kot si želimo, da bi z nami...

Toda buldožerjev ne uporabljajo samo v vojni — temveč tudi v miru. Z metalci plamena so si poskušali pomagati ob potresu v Agadiru, ker niso bili pripravljeni.

S svojo ekipo sem delal v SKOPLJU, LONGARONU, na BRNIKU, na SICILIJ ob potresu in ob nedavni nesreči letala na KRKU. Toda teh nesreč enostavno ni mogoče primerjati, pri eni je bil problem število žrtev, drugje naglica, gnitje, brezglavi ukrepi, kot v SKOPLJU, ko so pobrali mrliča in jih znesli skupaj, ne da bi bili označili, kje so jih našli, s čimer je bilo naše prepoznavanje močno oteženo... je zaključil prof. dr. Milčinski.

PSIHIČNE TRAUME V IZREDNIH POGOJIH.

Izkušnje iz dveh zadnjih svetovnih vojn ter raznih elementarnih in drugih katastrof so pokazale, da množične nesreče pri ljudeh ne naobčajo samo duševnega, temveč tudi telesno zdravje. Ob množičnih nesrečah razlikujemo tri tipe reakcij: množične, skupinske in individualne.

Množični tip imamo pri prizadetem prebivalstvu neposredno po nesreči. Pri tem gre za obrambo, biološko pogojeno reakcijo na neposredno katastrofo, ki je bila kratkotrajna. Odvisna pa je od intenzivnosti doživetja nesreče in homogene strukture določenega prebivalstva.

Skupinski tip reakcije imamo po fazi šoka (iracionalna faza reakcije), ki preide v tkim. socialno obnašanje.

Individualni tip reakcije je odvisen predvsem od same osebnosti pred nesrečo in njegove sposobnosti za prilagoditev k duševnim pretresom. Prve reakcije ljudi, ki jih doleti katastrofa, so nagonsko-biološke narave in se razlikujejo od poznejših psihičnih reakcij, ki so nevrotične narave. Dva nasprotna tipa reakcije sta umrtvelost (imobiliziranost vseh funkcij volje) in množica gibov. (vsi mogoči gibi se avtomatično aktivirajo, toda brez sleherne zavestne predstave o njihovem cilju). Glavno gibalno vseh teh doganj je strah, oziroma njegova posebna akutna oblika — groza ali preplah. Za individualna stanja je primernejši izraz groza. Lahko zaključimo, da je groza individualna panika, medtem ko je panika — kolektivna groza.

Ljudje, ki jih ob težki nesreči zadene pretres, ne morejo živeti sami s svojo nesrečo, temveč se morajo solidarizirati s svojim okoljem. V takih primerih lahko organizirana pomoč vsaj deloma zmanjša psihično travmo, kar pomeni, da je tedaj zaščita in pomoč drugih zelo važna, saj imata tudi svoje psihično delovanje in pomen.

Če rezimiramo izkušnje pri organizaciji psihološko-mentalno-higienskem delu v skopski nesreči, ugotavljamo naslednje:

— psihološko-psihiatrično delo je neobhodno potrebno v vseh fazah reševanja z namenom, da prebivalstvo vrnemo čimprej v normalno življenje.

— v psihološko-psihiatričnem oziru je reševalna služba v SKOPLJU odpovedala. Razen nekaj izjem travme, v SKOPLJU ni bilo resnih primerov. Začasno stanje šoka, depresije in regresivnega obnašanja, kateremu je zapadel del prebivalcev, predstavlja splošno ljudsko reakcijo. Večina prebivalcev je hitro okrevala in pričela na obnavljanju mesta.

Talec Janko Prezelj

ustreljen kot talec na Hrušici — Belo polje
26. 12. 1942

Mama mi je pripovedovala:

»S tovarišem Jankom smo bili dolgo vrsto let sosedje. Delal je v Železarni na Jese-
nec in med prvimi v delav-
skih vrstah.

Bil je vnet pristaš delav-
ske stranke, ki je imela zbi-
rališče v Delavskem domu.
Ob praznovanju 1. maja je
njegove prsi krasil velik
rdeč nagelj, ki je že takrat
kazal pripadnost komunisti-
čni stranki. Večkrat ga je
obiskoval neznanec iz Zagre-
ba. Prinašal mu je razno li-
teraturo, katero je potem po-
šiljal naprej. Ljudi, ki so mu
bili blizu, je imenoval brate
in sestre. Ko nas je obisko-
val na našem domu, nam je
večkrat pripovedoval o ne-
varnostih, ki nam groze, če
bo prišlo do okupacije.

Strašno vest o zasedbi Ju-
goslavije nam je povedal
navsezgodaj zjutraj. Bil je
zaskrbljen. Dejal je, da so
prišli težki časi za Jugosla-
vijo in da se bo moral uma-
kniti v gozdove, češ, da je
znan kot pristaš »rdečih«.
Hitel je s popravilom hiše
in svinjaka, čeprav je slu-
til, da topli dom ni name-
njen njemu. Vedno je zatr-
jeval, da se Nemcem ne bo
pustil odpeljati, da se mu bo
posrečilo pravočasno pobe-
gniti. Toda žal ni bilo tako.

Tistega dne, ko so Nemci
množično aretirali ljudi, je
bil Janko v službi. Poklicali
so ga k vratarju. Nič hude-
ga sluteč je šel. Takoj so ga
obkolili gestapovci. Janko je
vedel, da povratka domov
ni več. Odpeljali so ga v
zloglasno mučilnico v Begu-
nje. Z drugimi zaporniki so
ga zasliševali in strahovito
mučili. Izdal ga je nekdo, ki

so ga gestapovci prav tako
mučili in ga nato tudi ustrel-
ili.

Ker so partizani napadli
na Belem polju avtomobil,
v katerem sta se peljala dva
nemška oficirja, je krvoločni
in krvi željni okupator skle-
nil v svarilo na tem mestu
pobiti večje število talcev.
Med njimi sta bila tudi Jan-
ko in njegov prijatelj Lojze.
Pobili so jih natanko tam,
kjer so partizani napadli
nemške oficirje.

Kamion s talci, ki so bili
močno zastraženi, je s pre-
cejšnjo hitrostjo drvel sko-
zi Jesenice. Občani so z gro-
zo v srcu vedeli, da se pri-
pravlja nekaj hudega. Tudi
mamica je videla kamion,
toda obrazov ni mogla pre-
poznati. Pripeljali so jih na
kraj napada. Močno zvezane
so pometali na tla, kjer so
moral čakati do usmrtitve.
Očividec, ki je nedaleč proč,
skrit za skalo, opazoval su-
rovo početje nemških žan-
darjev, je povedal, da je
med talci nekdo zaklical:

»Lahko je biti ustreljen, a
čakati na smrt je hudo!«

Med njimi je bil tudi mlad
deček, star komaj 16 let, ki
je v smrtni grozi klical svo-
jo mamo. Starejši talci so
ga bodrili. Prišla je ura
usmrtitve. Neizprosni ukaz.
Strojnice so zaigrale svojo
mrtvaško koračnico. Mlada
življenja so okrvavljena
omahnila v smrt. Njihova
kri je prepojila rodno zem-
ljo. Zaporniki, ki so jih
pripeljali s seboj, so morali
naložiti okrvavljena trupla
na tovornjak. Krvava sled je
še dolgo kazala smer tovor-
njaka. Trupla so zagreblji na
vrtu jetnišnice. Očividec, ki
je poznal nekatere izmed tal-
cev, je žalostno vest sporo-
čil domačim. Naslednji dan

Spomini iz NOB

Borci pripovedujejo

pa smo na letakih brali ime-
na ustreljenih.

Neizmerna bolečina je je-
knila iz srca trpeče Jankove
matere in iz src ostalih ma-
ter in žena ter še nerojene-
ga Jankovega deteta, ki se je
rodil kot nema obtožba, da
se taki časi ne smejo nikoli
več povrniti.

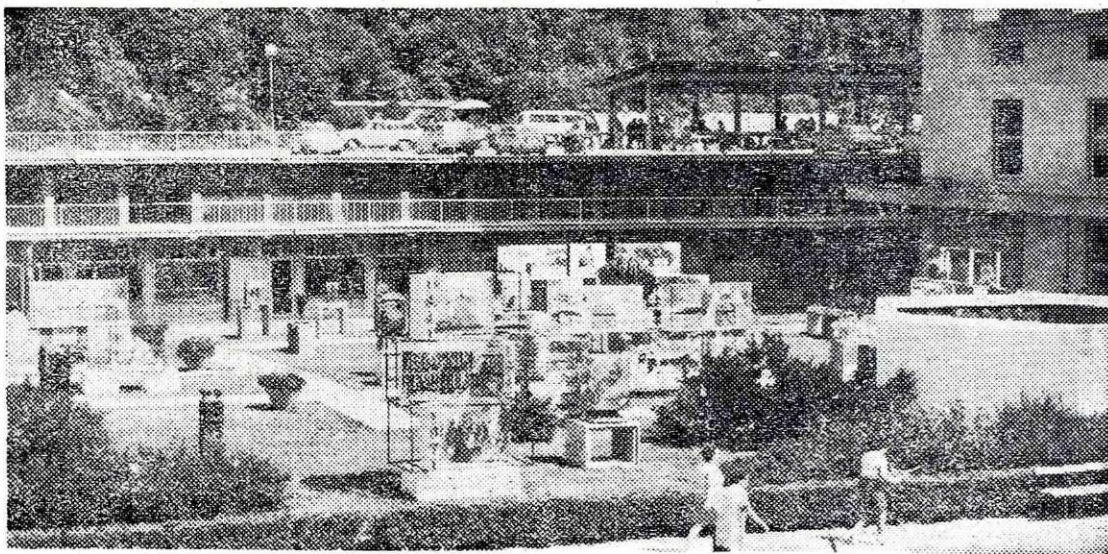
Borut Cegnar, 8. b
osn. šola Tone Cufar

Slišala sem le rafal, krik in udarec

Zapisano po pripovedova-
nju Francke Traven z Jese-
nic.

»Dnevi v ječi so mi tekli
počasi. Bili so mučni. Mno-
gokrat sem se spominjala
dni, ko sem bila še doma

pri mami in pri možu. Z
njim nisem bila dolgo sku-
paj. Tistega jutra, 24. aprila
1944. leta, sem zaslišala
ropotanje na vratih. Pogle-
dala sem skozi okno in za-
gledala okoli hiše stražarje.

Pogled na razstavo Spomeniki revolucije, ki je podaljšana do konec meseca

Danilo Cedilnik

MESEČNIKA

(Nadalj. in konec)

Za Stolum se je nebo obar-
valo. Zvezdno nebo je str-
nilo svojo svetlobo v čudovit
sončni vzhod. Vsa jutranja o-
pravila so bila že za nama.
Težko se posloviva od prijaz-
nega prenočišča. Kje le bo-
va naslednjo noč?

Tudi prijatelji so bili že
pokonci. Drobne pike so se
pomikale proti steni.

Nekaj črnega je padlo prek
stene.

Rokavica!

Odbijala se je od skal in iz-
ginila na spodnjih snežiščih.

Meter za metrom napredu-
jeva. Boro je v velikem stilu
vodil. Tukaj je bilo poleti,
ko sem direktno smer plezal
z Mitjem, polno klinov. Se-
daj pa je vrv prosto visela
navzdol in visoko nad seboj
sem videl prijatelja v širo-
kem razkoraku. Kakšen ple-
zalec.

Trenutek nepazljivosti in
zopet izgine v globini kos
opreme. Včasih zaženeta
klin, ko brneč zleti iz razpo-

ke. Potem gre po isti poti
fotoaparat. Nič ne bo z en-
kratnimi posnetki. Taka je
torej cena za steno. Da le ne
bo višja. Začela se je prava
borba, polna napadov in ob-
rambe in osvajača sva posa-
mezne dele stene.

Ob 15. uri sva si skuhala
polento. Bilo je ravno dovolj
prostora, da je vsaj eden za
silo stal in držal kuhinjski,
medtem ko je drugi visel na
klinu. Poleg tega nisva ve-
dela, kje bova zvečer. Izka-
zalo se je kako prav sva ravnala.

Popoldne je bliskovito mi-
nevalo. Vrhovi so se pordeči-
li, doline pa so tonile v hlad-
nih barvah. Potem so oblike
postale neizrazite in temna
noč naju je počasi zagrinjala.
Čas je tekel vse prehitro. Tu-
kaj kjer sva bila, si nisva
mogla pripraviti prenočišča.
Navpična stena je bila brez
polic, vse se je v mogočnem
zagonu poganjalo proti zvez-
dam. Plezala sva dalje. Boro
je izvlekel baterijo in krog

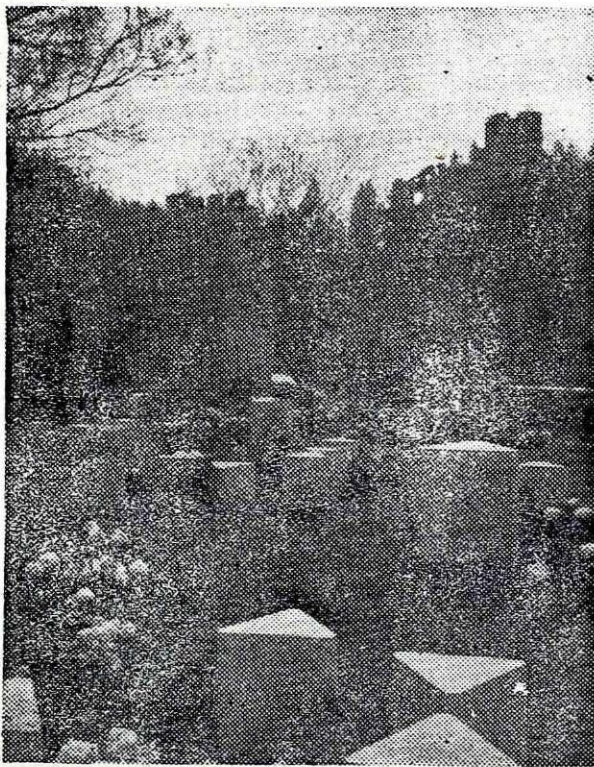
svetlobe je nemirno plezal po
steni ter iskal prehodov.

Varoval sem ga v stremenih
in noge so mi počasi otrpni-
le. Na klinu ob sebi sem
imel obešena oba nahrtnika,
ki sta me odpravila v stran.
Name pa je padal slap snega,
ki ga je Boro rušil pred se-
boj, ko je iskal oprimke. Na-
biral se je med menoj in ste-
no ter me potiskal navzdol.
Nisem se mogel ozreti navz-
gor, da bi slišal kaj mi vpije
prijatelj, on pa je zaman iz-
gubljal energijo.

Prijatelj se je, izčrpan od
celodnevnega plezanja boril
za centimetre jaz pa sem kr-
čevito držal vrv. Z jezikom
sem lovil sneg ter si močil
razšušene ustnice.

Ali bo luna vendar že vzšla.
Glej jo, kako se je prikazala
izza Stola, blede in mrka.

Dobra zaveznica nama je
bila. Stena se je izvila iz te-
me ter se zalesketala v srebr-
nini. Poiskoval sem zravna-
tino. Mokra obleka na meni
je zmrznila.

Grobovi talcev v Begunjah obtožujejo ...

Ves sem, da me bodo aretirali. Odšla sem proti vratom jih odprla. Ko sem jih odprla, sem se ozrla proti mi, ki je brez besed stal ob steni.

Gestapovca sta me pograbila in odpeljala v Begunjsko smc se peljali po cesti sem zagledala zapor. Odleč sem videla, kako je zastraženo. Prav takrat so mučili ljudi na dvorišču. Pomislila sem:

»Ni morda tu moj mož?»

Mem pa me je gestapovnik sunil iz avtomobila. Šla sem proti ječi po hodnikih sem zaslišala ropotanje lučev. Bila sem v celiciam je bilo že veliko mojih prijateljic. Povedale so, da bo šestindvajsetega maja izvršena obsodba, kakšna bo. In kakšna naj bo?

Šel občutek je bil, v ječi sem bila na obsodbo. Ti stili so mi tekli najbolj časi. Zadnje dni je bilo sebo težko. Tudi je stili sem mogla. Pri sebi sem imela nekaj blaga in šivane. Tako sem začela šivati spominsko knjigo.

Ta je prišel dan obsode. Pripeljali so nas v veliki dvorano. Na eni strani so stale ženske, na drugi moški. Najprej sem začela iskati moža. Stal ob steni in gledal sode. Pričeli so brati sode. Nisem bila pri prvih. Ko mi zaslišala svoje ime, sem zdrznila. Povedal mi je, sem obsojena na dva let strogega zapor.

Sedaj sem zase vedela.

Najbolj mučno se je šele začelo. Morala bom čakati, kaj bo z možem. Dolgo je trajalo, da so prebrali sodbe ženskam. Potem sem zaslišala možovo ime. S pogledi sva se ujela. Sodnik — gestapovec pa je rekel, da je obsojen na smrt in da bo ustreljen 29. VI. 1944.

Ko sem to slišala, sem stekla proti možu. Stegnila sem roko. Gestapovec pa me je tako udaril, da sem se opotekla. Potem so nas odpeljali nazaj v ječo. Strah me je bilo dneva, ko bom slišala rafal, ki bo zadel moža.

Okno v ječi je bilo obrnjeno tako, da sem videla del poti, ki je peljala na samotno mesto. Ta dan sem stala ves čas ob oknu. Zjutraj se ni nič spremenilo. Zato sem že začela misliti, da se je kaj zavleklo. Proti večeru pa sem zaslišala avto. Pogledala sem ga skozi okno, a mož me ni videl. Naprej nisem gledala. Nisem prenesla pogleda na zadnje dejanje. Slišala pa sem rafal, krik in padec.

Nisem mogla jokati, kajti moje solze so se bile posušile že zdavnaj.

Danes sem ponovno odprla svojo spominsko knjigo in zagledala stolpce datumov. Preletela sem jih le z očmi, kajti srce to grenkobo skušam prihraniti.

Tako je zaključila zgodbo žena, ki je v najlepših letih svojega življenja doživela toliko grenkega.

Romana Lozar, 8. a
osn. šola Tone Čufar

»No, in kaj sta imela?« silijo dalje oče.

Mana ne odgovori takoj. Gleda Klemena in nese žlico v usta, da ima k molku vzrok. Šele čez čas pove:

»Dejali so, da pridejo v kratkem gor.«

»K nam?«

»Menda tudi kam drugam. K nam gotovo!«

»Radi strdi?«

Mana gleda zopet Klemena, ki še bolj gori vanjo. Ne more jesti. Žlico je položil.

»Menda. Niso povedali. Z Vami bi radi govorili.« Oče ni spraševal več. Parkrat mu je šel pogled od Mane do Klemena in obvisel dlje časa na sinu. Nakrat se domisli:

»Kje si bil, Klemen, pred južno? Tam?«

Čelo se zmrača Vršan, ko pokaže z žlico skozi okno na Belcjanovino.

Klemen ne odgovori. Dvigne se in odide iz sobe.

»Molil boš!« kliče oče za njim.

»Pridem nazaj!« odvrne sin in stopi iz veže na prosto.

»Kaj neki mu je danes?« vpraša oče zoper svojo navado Mano.

»E, skrbi ga, skrbi.«

»Kaj?«

»Nič!« odreže Mana in prične pospravljati z mize.

Pomolijo. Družina odide. Oče stopi na prag in se zazre tja proti Belcjanu. Dolgo strmi tja. In tako se zdi, kakor da mu ustnice vztrepetavajo. — Ali v srdu ali samo v spominu? Bog ve.

4.

Žene se v reber župnik Mihael, žene, da mu lije pot raz obraz, in se za sapo lovi. Pod prvo hišo v Podsmrečju, Smrečnikovo, obstane, da se oddahne. »Viš gā, zlomka nadušljivega, kako me ujeđa! Saj bi bil za kovača dober! Uf! Šment, kako mi je odveč!«

Slavko Savinšek

Grče

(8)

Vije konec.

Ta sem navzgor in zdelo se je, da me je prijatelj razdal. Slišal sem ga kako je jekal klin.

Saj v dolini so šli že spomorda je kdo, ki ni moč spati, gledal v Špik, kjer trepetala drobna lučka bi zvezda zašla. Prenizko, esenčeno je strmela navzgor. Kdo neki je tam gor? doživlja?

Nil sem si nahrbtnik, druga pa pripel na pomožno. Preplezal sem nekaj metrov, vseskozi na meji padca sva bila izčrpana. Dobila sva opoldne jedla. Zde mi je, da bodo pristili ustili, če jih ne bom nadoval z očmi. Prijatelj je slabo stojišče. Plezal je prej. Kako naj ga varujem? gozdil sem se v ozek, plitkamin. Če sem se poizkusil, se je težak nahrbtnik zadeval ob steno in izšel sem ravnotežje.

Ča me je prečnica v desno. Najprej je zanihal profesor nahrbtnik na vrvi. Vem, kako sem prišel pota še sam. Bil sem na koncu močmi, pa sem vendar plezal z vsem telesom glede na stil. Zanol se mi je v roke, po čelu so mi tekale potne kap. Spominjam se posameznih oprimkov, mokrih in polislih, po katerih sem

plezal. Prišel sem do Borota. Naslanjal sem se na steno ter lovil sapo. Nato sem se ozrl navzgor.

Luna je zvesto razsvetljevala kraj najine pustolovščine. Ne preveč strmo snežišče in tam na koncu snega so bile zvezde, tam je bil greben.

Vlekla sva nahrbtnik, ki se je nekje zaukal in zdelo se nama je, da ga ne bova nikoli dobila k sebi. Napete mišice na rokah so trepetale. Bila sva na meji psihičnih in fizičnih zmognosti, potrebna hrane in počitka. Nazadnje sva ga potegnila do sebe, vsega raztrganega.

Nato sva po snegu prišla na greben. Po razgretim obrazih naju je pobožal veter.

Še dva raztežaja sva plezala po grebenu in stala sva na vrhu Špika. Pogledal sem na uro. Ena po polnoči. Pred nama se dvigata mogočna stebra šrlatice, prek Krnice pa naju pozdravlja luč Erjavčeve koče.

Tavala sva po belem vrhu, luna se nama je zavezniško smehljala, najini sencji pa sta božali sneg in skale.

Zjutraj, ko se je zdanilo sva se vpisala v knjigo na vrhu. Prva sva bila to leto na vrhu in to preko direktne smeri.

Potem sva se z dolgimi koraki napotila v dolino.

V roki vihti kolar, ki si ga je bil spotoma odpel, da ga ne bi preveč tiščalo za vrat, pa si dela veter z njim, da si lice ohladi.

»Ej, Mihaele, nisi več tak kot si bil, ko si vsako leto rinil v Triglav in po dva nahrbtnika nosil, če je debeli župan upehan omahnil ob steno, ker ni mogel do sape. Zdaj te pa ta bore reber uganja, da se ti kar vrti. Ej, Mihaele, kmalu boš dodelal, kar si mislil, verjemi!«

Tako beseduje župnik, sam vase in si briše z robcem potno čelo in vrat.

»In vse to radi norega Vršana in onih dveh nepridnikov izgubljenih, da rešim njihove duše, zakidane v greh, da bi hudič ne maral zanje Fej!« pljune župnik Mihael in mrak mu leze v oči in na obraz, ko se zmisli namena današnje poti.

»Ali se bo vdal, grča stara, ali se ne bo? Saj ko bi bil jaz Bog, bi mu kar čez noč dal mehčave za štiri. To bi dedec nori gledal zjutraj, ko bi se zbudil, in bi bilo v njem mehko in toplo!« se meni župnik dalje sam s seboj, ko gre po brežini proti Smrečniku. Na durih stoji Micka in gleda po prišlec.

»Vidiš, za tole nastavo razneseno se bije stari, Bog mu greh odpusti, da bi ji naprtil sina! Ej, ni slep mladi Klemen, ni! Saj bi še svetnik ne izbiral, ampak takoj izbral, ako bi mu bilo treba.« — »Micka, ali imaš požirček žganega?« ogovori na durih stoječo dekle, ko gre mimo.

»Hvaljen Jezus, gospod, kar noter! Brinjevca imam, brinjevca,« hiti in se odmakne v vežo.

»E, brinjevec je za babe, ne za nas!« se ji zahvali in postoji pred pragom. »Sicer pa, daj, prinesi, bolje je ko nič, če si upehan!«

Dekle odide v bajto in se koj vrne s kozarčkom in steklenko.

»Viš, saj ni napak! — Ne!« se zahvali, ko mu hoče dekle naliti vnovič. Kar prav je bilo — za zdravje! Pa ti Bog povrni! — Kaj pa oče?« vpraša že dalje gredoč in se obrne.

»Nu, po starem, kot vedno. V lazu so!«

»Se kaj možiš, Micka?« se še enkrat obrne župnik nazaj.

»Ah, kdo mara zame, bajtarsko!«

»Le ne verjemi nikomur! Sami jezik jih je. Hvaljen ...« pozdravi in odide dalje proti Belcjanu.

Micka gleda za njim in čez lice ji gre smehljaj: »Vršana gredo uganjat!« zatrdi sama pri sebi in škili za gospodom, se bodo li kaj ustavili pri Belcjanu, ali nič. — Nič, naprej gredo. Nikogar ni zunaj na vratih.

»Malo prej bi se bil lahko pognal tu gor! Menda bo Liza skoprnela od strahu in bojazni. Naj! Za pokoro, da bo vedela poslušati satana! Nemarnica!« godrnja župnik, ko gre mimo Belcjana dalje proti Vršan.

»Tule doli se oglasim nazaj grede, če kaj prida opravi pri Vršan,« meni župnik in se ozre nazaj na Belcjanovo. Zdi se mu, da izza tepke pred hišo gleda za njim dekle.

»Seveda jo ima zdaj, ima, kako bo župnik panal starega Vršana! Hm, sem že drugače!«

Ali vendar je skrb v župniku. Počasneje gre dalje, nadene si kolar in z roko seže v žep. Krčevito se oklenejo prsti Križanega na molku.

»Jezus Križani, daj, mehčave mu daj v srce! Ne radi mene! Radi njihovih duš in onih, ki še rojene niso, da jim ne bo v pogubljenje, ampak v zveličanje: Češčena Marija ...«

Tako se trga v župniku, ko gre dalje in korak za korakom zložneje hodi. In še.

»Ti si dopustil, da ju je omamil in preslepil satan, in starega si s slepoto udaril, da je kakor noč in tema in trdo in mrzlo v njem, kakor borovske zime! Daj še milosti, prizanesi zavoljo njihovih duš, da ne bodo gorele in preklinjale, ampak da bodo Tvoje. In da bom jaz, divjih ovac nevredni pastir, mogel obstati pred teboj! Pa ne kakor jaz hočem ampak kakor Ti hočeš!«

Tako je še nadaljeval in se ustavil pred Vršanovo hišo. Ni videl zunaj nikogar, ali za šipo v oknu, se mu je zdelo, je zrl vanj ženski obraz.

»Bog ve, ali je stari doma?« ga je zaskrbelo.

Pa mu je že stopil nasproti v duri.

»Če ne pride ovca k pastirju, gre pa pastir ponjo!« ogovori prvi župnik in stisne staremu Vršanu roko.

»E, gospod, ujeda me nekaj že par dni, da ne morem v dolino. Prav, da ste prišli!«

»Že dolgo hodim! Vsak dan mislim na Vršane in naročam, da pridem. Pa ga ni nikoli pravega časa!«

»Dajo dolinci dovelj opravila, kajne?«

»E, dolinci, križ je z njimi, križ, res: Ali manj ko z vami, gorjanci! Prej si dabo blizu!«

»Pa pri nas dalje drži, kadar se prime!« odgovori Vršan in pelje župnika v hišo.

»O, drži, drži, Vršan nori!« vre po župniku, ko gre za njim in se mora skoro prelomiti v pasu, da pride skozi duri.

»Mana, gospod so tu!« kliče stari v vežo.

»Me je že videla! Pa se je potuhnila, grdoba!«

Pride Mana.

»Kozarček žganega, gospod župnik?« ponudi Vršan.

»Zahvaljen! Sem ga pri Smrečnikovi Micki!«

Vršan ga začuden pogleda.

»Pri Micki?«

»I pri Micki, pri Micki! Ti ni všeč, Vršan? Saj Klemena ženiš z njo!« udari župnik naravnost, ker ne more več krotiti tega, kar mu je na jeziku.

Vršan namrkne v obraz:

»Gospod, pustiva to! Jaz tako, Vi drugače, čemu bi se grizla zato!«

»Saj! Pa pravo ni tvoje!« plane župnik. In pogleda Mano tako srdito, da dekle izgine kakor bi mignil iz hiše.

»Ali meniš, da sem samo zaradi tvojih oči nabijal po teh čerih in grabnih v Podsmrečje? Samo, da bi tebe videl, Vršan!« se raziht župnik. Položi palico na klop ob peči, klobuk zadega za mizo in stopi mimo Vršana po izbi, kakor bi čakal odgovora. Vršan pa ne more, takoj in gleda začuden za njim, ki se nakrat ustavi pred starcem, za glavo večji od njega in širok za dva Vršana ter mu srepo pogleda v oči.

»Kaj bo?« polglasno in začuden vrže Vršan v župnika pred seboj.

»Ti vprašuješ, namesto da bi jaz?«

Vršan gleda, ne doume.

»Ali si slep?«

Vršan gleda nevedno.

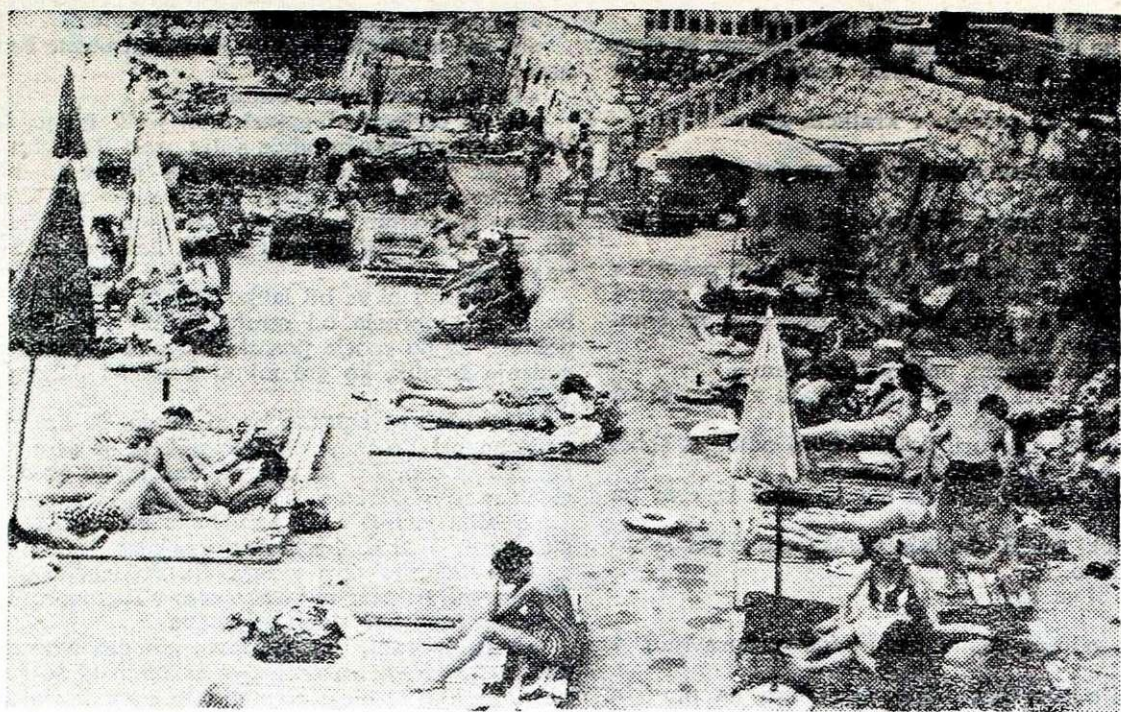
»Si gluh?« plane župnik in se skloni k njemu.

»Mi še niste ničesar povedali!« ga zavrne Vršan.

Župnik stopi vstran in se zažene zopet po sobi gor in dol. Vršan še koj stoji in gleda za župnikom. Duhovni gospod spet obstane pred njim:

»Sem jaz Klemenov oče ali si ti?«

»Jaz.«

Plaža v Crikvenici je vedno zasedena

Naš stari znanec iz Crikvenice

V Crikvenici smo bili ravno ko so pred dobrim tednom na poslopje doma Železarjev pritrdili novo napisano tablo: gostinsko podjetje Železarjev, poleg napisa Dom železarjev. Toda pri kosilu in na plaži opaziš, da je dom postal odprtega tipa, kar pomeni, da se tu hranijo tudi drugi gostje, domači in tuji. To je videti tudi na plaži.

»Pa so redni gostje zaposleni v Železarni za to kaj prikrajšani,« smo vprašali upravnika?

»Niso! Nasprotno! Sedaj ko smo samostojno podjetje, moramo poslovati rentabilno. To se pravi, da izgubo, ki nam nastaja s plačilom po 28 in 40 dinarjev od naših stalnih gostov, krijemo s tujimi, ki plačajo polno ceno in sicer samo za hrano 30 dinarjev.«

»Koliko pa je sedaj v domu železarjev?«

»Petinšestdeset, kolikor jih pač lahko stanuje v domu in v vili Brezigar. Odkar je počitniški dom v Biogradu na moru, ne najemamo več zasebnih prenočišč. Na hrani pa imamo vsega skupaj še vedno 140 gostov, da je izkoriščena zmogljivost! Pa se moramo kar zelo potruditi, da z manjšim številom sodelavcev naredimo vse in postrežemo tako kot to mora biti.«

»Je bilo tačas, ko ste samostojni narejeno kaj novega?«

»Kot vidite, dom smo delno prenovili, od zunaj in znotraj! Na plaži oziroma ob morju pa ni več trambulina in tobogana. Dotrajala sta, pa smo jih morali odstraniti. Sicer pa, ko so bili lani od Elana pri nas, niso mogli verjeti, da stoji že deset let isti tobogan. Njegova življenjska doba je preračunana na pet let. Naš, ker je bil vsako leto dobro prepleškan, pa je zdržal 10 let. Za novega sedaj nimamo denarja. Z upravnikom sosednjega doma Gozd

ne lesne industrije Nazarje, pa sva že govorila, če bi postavili novega, da bi ga s skupnimi sredstvi. Treba bo zbrati kar precej, saj bi veljal okoli tri stotine milijone.«

»Kako pa so gostje zadovoljni s hrano?«

»Gostje mi povedo, da so zadovoljni! Mislim, da jo je dovolj in zelo pazimo na pestrost.«

»Kakšne pa imate cene pijače?«

»Kot na Jesenicah. Pivo po 3 in pol dinarja, oranžada po 1,2 dinarja, vino pa od 8 dinarjev naprej. Nekako srednjih cen se držimo. Zaradi »odprtosti« in kot sem že povedal, da ne delamo iz-

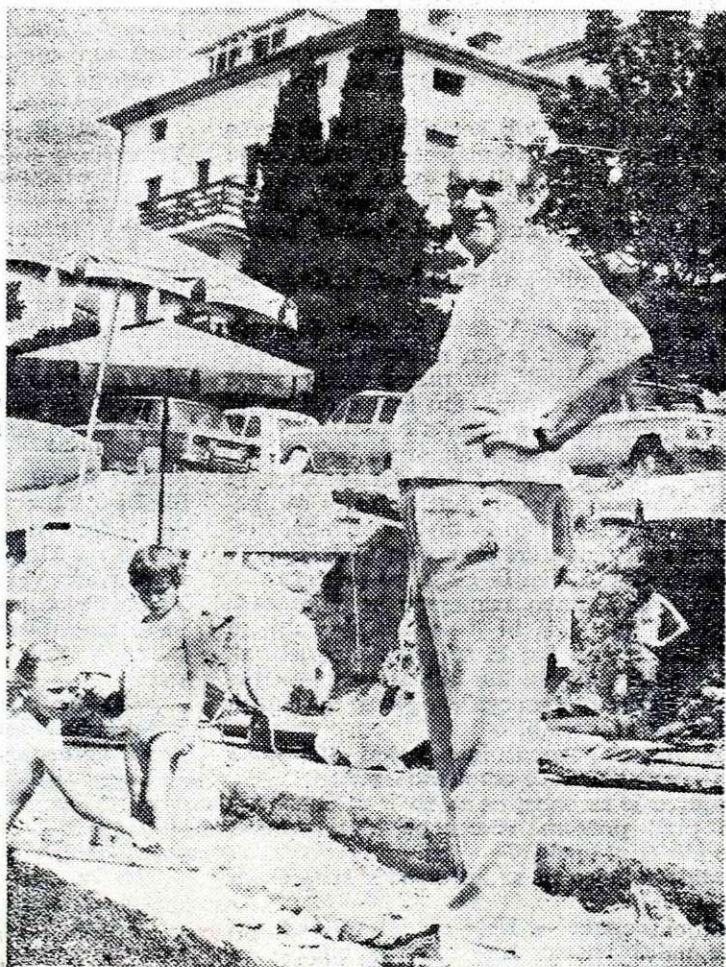
gube, ne moremo biti cenejši.«

Ob koncu najinega razgovora je neutrudljivi upravnik še dejal:

»Želim, da bi naši domači gostje z Jesenic razumeli našo odprtost. Morda se smatrajo na plaži prikrajšani, ker so bili nekoč sami, sedaj pa so tu vsi. Kot povsod, nas tudi v gostinstvu rentabilno gospodarjenje silijo k temu. Prijazni moramo biti do tujcev kot do domačih gostov, če hočemo vedno boljše razvijati naš turizem!«

Nikoli RADIČU smo se zahvalili za povedano in kolektivno doma zaželeli čimveč uspehov.

B.

NIKOLA RADIČ — upravnik doma v Crikvenici

V 30 minutah z Brnika v Zadar

»Vse potnike pozdravljam v imenu posadke in kapitana posadke tov. Gazvoda (ki je mimogrede povedano, Jeseničan), ter jim želim prijetno vožnjo. Prosim Vas, da si privežete varnostne pasove.«

Prijazni pozdrav steverdese in že čutimo, da se je veliki DC 9 premaknil in se zapodil po vzletišču.

Edinstveno doživetje je, ko se letalo odlepi od zemlje in prične dvigati v višine. Letimo nad oblaki in na vzhodu v jutranji zarji rdi nebo. 8000 metrov višine, to že niso več mačje solze, toda ob tej misli nam niti ne utegne postati tesno. Ljubki steverdese postrežeta z bonboni in kavico. Nejasni obrisi zemlje pod nami spet počasi dobivajo oblike, panorama pod nami je kot daljna maketa.

Samo pičlih 30 minut smo leteli in že se je letalo spustilo na letališče Zemunik pri Zadru. Čudovito — le prekratko. Razen napetosti v ušesih ob dviganju in spuščanju sploh ne čutiš, da se letalo premika, odnosno da drvi s hitrostjo 900 km na uro.

Iznenadila nas je jutranja svežina v Zadru, toda toplota vzhajajočega sonca jo je hitro pregnala.

Seveda se nam je iz tabora vsem mudilo k morju.

Solne! Nekajkrat premajhne za vse mokrote in sonca željne kopalce. Zato si iščejo vsak svoj prostorček dalje ob obali, v senci, na soncu, na skalah, na redkih klopcah. Pred edinim tušem na plaži je vedno vrsta.

Kampi, hoteli, privatne sobe, vse je zasedeno. V mestu je pravi poletni vrvež turistov, ceste so polne avtomobilov naših in tujih registracij. V trgovinah si prodajalci pomagajo z italijanščino, nemščino, angleščino, največkrat pa z rokami, odnosno zgovornimi kretnjami.

Barba Ivo vabi na svojo jadrnico. »Vozimo ča!« Za 30.— N din nas prepelje na Kornate. Nagrada za triurno posedenje po vroči palubi je tišina otoka Sali, kjer pristajamo in se zmenimo za povratek. Tu ima svoj kamp tudi ISKRA iz Kranja z ličnimi šotori in lastno kuhinjo.

Deset minut od obale leži jezero s kristalno čisto vodo, bolj slano in za nekaj stopinj toplejšo od morja. Kopanje v tem jezeru je čisti užitek. Ob jezeru ni hotelov in kampov in dalje ko hodiš ob njegovi obali, bolj si želiš, da bi ostal tu še in še.

Jezero deli od morja vzpetina. Če se popneš na vrh, zagledaš globoko pod seboj in navpičnimi stenami temne morske globine, v daljavi pa široko obzorje odprtega morja, ki ga omejuje le nebo.

V naš kamp in svoje hišice se vračamo kakor domov. Prijetno utrujeni in z novimi načrti za prihodnji dan.

Osvežujoča sprememba je tudi izlet na otok Pašman. Do Tkona vozi trajekt, dalje pa vabijo turiste urejene asfaltirane ceste.

Tkončani so si s turizmom precej opomogli. Stare hišice obnavljajo in videti je precej novo kritih streh. Za prenočišče računajo 10.— do 12.— N din, za celotno oskrbo pa 50.— ND. Z ozirom na lepo plažo, ki z mivko sega globoko v morje, cene niti niso pretirane. Manj gostoljubne pa so muhe, ki ti ne puste v miru lenariti. Pogostiš pa se lahko z dobrim vinom, hladnim pivom in dalmatinskim pršutom. Posebnost je tudi slani ovčji sir, ki ga hranijo v olju.

Vzhodni del Pašmana je še nenaseljen. Lastniki so pripravljene prodajati zemljo po 40.— ND za m². Interesenti so v glavnem Zagrebčani. Pašmanu se v bodočnosti obeta živahen promet in dejavnost. Grade kar z morskim peskom in slano vodo — in pravijo, da drži!

Ob večerih se prileže sveža sapica, ki zapihlja od morja. Mimo Solin, ki zvečer samevajo, je ob morju prijetno sprehajališče. Iz »Marine«, restavracije ob morju vabi muzika KORNİ grupe, vendar nekoliko preglasna in bučna za to romantično okolje tihih borovcev, obsijanih z mehko mesečino.

V lahko nakodranem morju se ogledujejo luči dveh impozantnih novih hotelov, Adriatic in Kornati, ki delajo družbo obnovljeni ILIRIJI. Pension 120.— ND. Vsekakor za tiste, ki imajo dovolj globok žep.

Iz restavracije »Pri morjarju« zadiše ribe na žaru. Saj res, neverjetno je, da bi dopustoval ob morju in ne jedel rib. Če si pripravljen odriniti 18.— din, dobiš lepo porcijo.

Za povratek nas na Zemunik spet čaka štirimotorni.

Dnevi počitka in brezskrbnih uric so mimo, za nami pa ostaja tudi slikovita jadranska obala in tiho si želimo na svidenja v prihodnjem letu.

Mi.

Obvestilo

Vabimo vse mladince-ke, da se v čimvečjem številu udeležijo pohoda ob dnevu graničarjev 15. avgusta.

Odhod je ob 6.30 izpred skupščine občine Jesenice s posebnim avtobusom do Planine pod Golico, kjer bomo obiskali karavlo »France Prešeren«, potem pa skupaj nadaljevali pohod po graničarskih poteh do Završnice, kjer bo srečanje mladih s kulturnim in športnim programom.

Sekretariat TK ZMS

Ob Vidicevih reportažah BEG Z MORIŠČA

Z dokumentarnimi reportažami Jožeta Vidica o dogodkih iz narodnoosvobodilne vojne smo se v minulih sedmih letih večkrat srečavali v Glasu, Dnevniku, TV-15, Železarni in v nedeljskih partizanskih izdajah jeseniškega radia. Dogodki sami za poznavalca zgodovine narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem niso novost, saj so o teh dogodkih pisali tudi drugi že pred Vidicem in jih tudi publicirali, novo in samo Vidiceva zasluga pri tem gradivu pa je poglobitev in razširitev teh dogodkov s pričevanji mnogih in mnogih akterjev, očitcev in drugih prič, ki te dogodke osvetljujejo z novo lučjo in jih tako na novo oživljajo, pri tem pa odkrivajo mnogo novega, zanimivega in karakternega za odpor in boj gorenjskih ljudi proti okupatorju.

Vidiceve reportaže so grajene na analizi dogodkov in pričevanjih posrednih in neposrednih udeležencev in očitcev. Prav ta pričevanja dajejo Vidicevim reportažam tisto vrednost, za katero je avtor prejel letošnjo Kajuhovo nagrado. Druga in morda še pomembnejša vrednost Vidicevih reportaž pa je ta, ker je avtor ohranil pred pozabo celo množico imen bivših borcev in aktivistov — padlih in preživelih, ki bi bili drugače pozabljeni in za katere bi v prihodnosti, ko se bo čas udeležencem narodnoosvobodilnega boja iztekkel, najbrž nihče več ne vedel.

Prepričan sem, da se bo prihodnost mnogo bolj kakor naša popredmetena potrošniška sedanost vračala k moralnim vrednotam revolucije in nosilec teh vrednot, obrzdana potrošniški egoizem in se vračala k partizanskemu altruizmu, torej k vrednoti, ki edina lahko počloveči razčlovečeno in egoistično potrošniško družbo.

Moralne vrednote so vodile delovne množice na barikade revolucije in od uresničenja teh moralnih vrednot je odvisna tudi uresničenje ciljev, za katere so se medvojne generacije borile in bile za te cilje pripravljene tudi umreti.

Pozabljati na te moralne vrednote se pravi pozabljati na revolucijo in sedanost prepuščati razničevalcem revolucije, ki jim je prav naš narodnoosvobodilni boj, partizanstvo, partizanska umetnost in književnost in celo sleherni partizanski zapis trn v peti. Zato bi ti razničevalci radi postavili Balančiča nad Bora in Kajuha, če ne javno pa vsaj v zasebnih debatah in prepirih.

Prav trni v njihovih petah pa dokazujejo, da se ob slehernem delu iz časa partizanstva ali ob slehernem partizanskem romanu boje prav moralnih vrednot naše revolucije.

Zato čim več trnov v njihove pete, zakaj ti trni so naš razredni boj ne samo v našem vsakdanjem življenju, marveč tudi v umetnosti in kulturi.

Mislím, da bi bilo treba o tem mnogo več razmišljati in se s stališča razrednega boja z razničevalci revolucije tudi spoprijemati zlasti na področju filozofije, umetnosti in kulture.

Morda se bodo ti razničevalci ob tem samo nasmehnili, zlasti še, ker sem ta stavek zapisal ob zapisu o Vidicevih reportažah. Morda bodo rekli, kaj imajo te reportaže opraviti z umetnostjo in kulturo.

Odgovarjam: imajo! Če je boj naroda za osvoboditev kulturni boj, je potem tudi sleherni zapis o boju naroda za osvoboditev kulturno dejanje.

Tako kulturno dejanje so tudi Vidiceve reportaže. To so zapisi o pričevanjih živih ljudi o sebi in tistih, ki so za osvoboditev slovenskega naroda, ki je bil, kakor sta že pred prvo svetovno vojno ugotovila socialisti dr. Tuma in pisatelj Ivan Cankar, v bistvu narod proletarcev, žrtvovali svoja življenja in verovali v tako slovensko prihodnost, kakor sta jo že pred šestdesetimi leti slutila dr. Tuma in Ivan Cankar, prvonosilca nove slovenske zavesti, ki se je manifestirala trideset let kasneje v Osvobodilni fronti slovenskega naroda — v organizaciji, ki je združevala ljudi različnih svetovnih nazorov, ki so spoznali v najbolj usodnem času za slovenski narod resničnost Cankarjevih besed, da je treba usodo slovenskega naroda — proletarca položiti v roke delavca — proletarca in zediniti vse števece slovenskega naroda na skupni imenovalec — na boj za osvoboditev in socialistično prihodnost slovenskega naroda ter tako potrdili, da je nova slovenska zavest lahko samo socialistična, svobodna slovenska prihodnost pa lahko samo socializem.

Odmikati se od tega spoznanja bi pomenilo, odmikati se od usodnega zgodovinskega spoznanja pred tridesetimi leti in se vnovič prepustiti negotovi slovenski usodi ter dopustiti, da bi nam jo krojili drugi.

Pozabljati na zgodovinsko spoznanje iz leta 1941 bi bila za slovensko prihodnost ne-

odpušljiva lahkomišelnost. Slovenska zgodovina je dovolj bridka, da mi ni treba dokazovati, kdo je ogrožal in krčil v toku zgodovine slovensko ozemlje in slovensko ljudstvo na majhen, še vedno ogroženi košček med Dravo in Jadranom in ga hotel zbrisati z obličja zemlje. Tega so se ljudje, ki jih opisuje Vidic v svojih reportažah, živo zavedali in se še vedno živo zavedajo. Zato bo marsikateri prihodnji slovenski pisatelj, ki bo pisal o najbolj usodnem slovenskem obdobju segal po Vidicevih reportažah in reportažah in zapisih, ki so jih zapisali drugi, če bo hotel o najusodnejšem slovenskem času napisati umetniško vredno delo.

življenje svojemu ljudstvu, njegov obstoj in prihodnost.

O tem razmišljam ob Vidicevih reportažah in ob slehernem delu iz časov narodnoosvobodilnega boja, ob slehernem drobnem zapisu pa ob tekstih, kakršni so Gabrovi, Svetinovi ali Kavčičevi, ki so nastali v minulih dveh desetletjih, ali pa ob poeziji, ki je nastala že v sami vojni od najpreprostejših ljudskih pesmi do umetniške pesniške izpovedi znanih partizanskih pesnikov. Morda je prav ta poezija največje pričevanje o našem boju, saj nam je najbolj živo ohranila takratno občutje slovenskega ljudstva...

Da, o vsem tem razmišljam ta hip, ko vnovič listam po Vidicevih reportažah, po tem zanimivem in spretno napisanem brarju od prve reportaže Beg z morišča — o dvojnem rojstvu in dvojni smrti partizana Žara, po kateri nosi zbirka naslov, do poslednjega zapisa o Pogrebem sprevodu brez krst in vencev. 'Radovna gori' je ohranila grozo in pričeva-

Tretji razdelek nam odkriva pričevanja o partizanskih kurirjih Smrt kurirjev na Zabreški planini, Usoda kurirske postaje GT-19. Tragedija v Medjem dolu, Zaseda v Dragi, Bil sem kurir Komiteja KP in odbora OF za jeseniško okrožje, Potovanje dolgo štiri leta in Kurirjeva oporoka.

Četrti razdelek govori o jeseniških mladincih Skojevci z bojišča in lepaka, Skrivnostna smrt Staneta Sekardija, Sekretar SKOJ Janko Rekelj-Špik, Zadnji rafal sekretarja SKOJ Kleka ter spomine na skojevskega sekretarja Ježka. V reportaži o smrti pisatelja Toneta Čufarja je Vidic kot prvi odkril natančno mesto, kjer je pal pod nemškimi krogli jeseniški delavski pisatelj Tone Čufar. Zaključni reportaži v tem razdelku pa govorita o smrti vosovca Otmarja Novaka in o spominih padlega jeseniškega prvoborca in komunista Viktorja Kežžarja.

Zaključni razdelek pod naslovom Kljub nasilju upor buhti vsebuje reportaže Aten-

Ovitek Vidiceve knjige **BEG Z MORIŠČA**, ki je še na knjižnem trgu. Sodelavci v Železarni jo lahko še vedno naročijo na uredništvu Železarnja na obročno odplačevanje. Cena knjige je 92.00 dinarjev

Torej imajo Vidiceve in druge podobne reportaže in zapisi tudi za umetnost svojo vrednost. Živa snov so. Pisatelj pa sega mnogo raje po živi snovi kot po arhivskih dokumentih, saj se mu ob živi snovi mnogo lažje sprošča ustvarjalna domišljija. V tem se popolnoma strinjam s Tonetom Svetino, pisateljem najbolj branega slovenskega partizanskega romana Ukane. Vsak zapis, vsaka iver, vsak ohranjeni kamenček živega pričevanja udeležencev naše revolucije je dragocen za umetniški mozaik bodočega velikega teksta o najbolj usodnem času, ki ga je moral slovenski človek premagati z bojem, žrtvami in brezmejnimi trpljenjem, žrtvovanjem in samoodpovedjo — torej z altruizmom slehernega posameznika, da je lahko ohranil

nje redkih preživelih te požgane gorenjske vasi, v kateri je večina domačinov našla svoj ognjeni grob. Bralc z zanimanjem in prizadevnostjo spremlja beg ranjenega partizana iz golniške bolnišnice, akcijo za rešitev ranjene partizanke od prav tam, o rešitvi 21 zapornikov iz begunjske mučilnice, zapis o obsojenih na giljotino in druge reportaže v prvem razdelku knjige.

Drugi razdelek NA MORIŠČU ohranja pričevanja očitcev od prvega okupatorjevega vojnega zločina na Rožci v aprilski vojni 1941 mimo Poti do groba, Šopkov rumenih rož, zapisa o krvavem Belem polju pri Hrušici, zapisa o talcu Jožetu Pikonu do pričevanj o Poskus upor v begunjskem zaporu ter očitvidki, kako so Nemci morili talce v Dragi.

tat na jeseniškega župana Luckmanna, Od kmečkega sina do predsednika okrajnega ljudskega odbora, Liska — obveščevalka Cankarjevega bataljona, Sekretarjevi spomini na ustanovitev OF v jeseniškem okrožju, Oni so tkali mrežo OF v Radovljici, Prešernova Vrba med NOB in že omenjena zaključna reportaža Pogrebni sprevod brez krst in vencev.

Knjiga je bogato opremljena s fotografijami in obsega 472 strani teksta, ki ga prebira z zanimanjem sleherni, ki seže po knjigi. Dokaz za popularnost te, pred mesecem izišle knjige je že v tem, da je samo na Jesenicah bilo do sedaj prodano več kakor petsto izvodov. Prav gotovo pa bodo po njej segali tudi drugi bralci na Gorenjskem in v vsej Sloveniji.

Miha Klinar

Razstava Spomeniki revolucije podaljšana

Na splošno željo in zaradi velikega zanimanja podaljšujemo razstavo Spomeniki revolucije pred železniško postajo do 31. avgusta.

Prireditelj

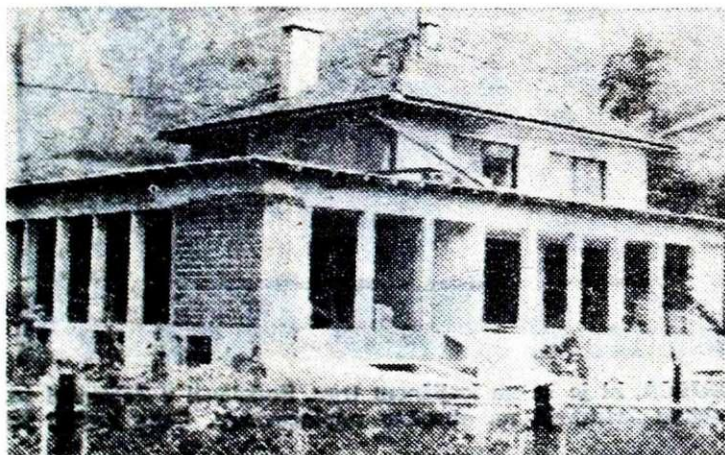
ZAHVALA

Skupščina občine Jesenice in družbeno politične organizacije občine Jesenice so organizirale ob 30-letnici vstaje slovenskega naroda in prazniku občine Jesenice 1. avgusta 1971 na Poljanah zbor občanov.

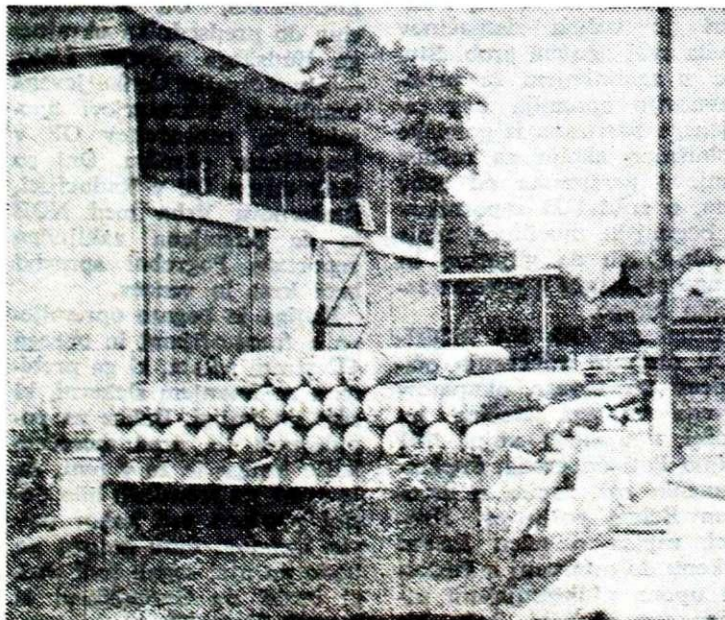
Ob zaključku praznovanja se skupščina občine Jesenice in družbenopolitične organizacije občine Jesenice zahvaljujejo vsem za sodelovanje in pomoč pri izvedbi zbora občanov na Poljanah.

Se posebno se zahvaljujemo naslednjim: GIP Gradis Ljubljana — PE Jesenice, Elektro Kranj — DE Moste, Vodovod Jesenice, Ljubljana transport Ljubljana — PE Jesenice, Železarna Jesenice, Hotelsko podjetje Gorenjka Jesenice, Gostinsko podjetje Železar Jesenice, Trgovsko podjetje Jesenice, Trgovsko podjetje Rožca Jesenice, Trgovsko podjetje Delikatesa Jesenice, Mesarsko podjetje Jesenice, Emona Ljubljana — poslovalnica Jesenice, Tobak Ljubljana — poslovalnica Jesenice, Jeseniško bohinjski odred, Alpski letalski center Lesce-Bled, Občinska gasilska zveza Jesenice, Postaja milice Jesenice, Občinska zveza kulturno prosvetnih organizacij, Občinska zveza za telesno kulturo Jesenice, Radio Jesenice, uredništvo časopisa Železar ter vsem članom pripravljalnega odbora za izvedbo praznika občine Jesenice.

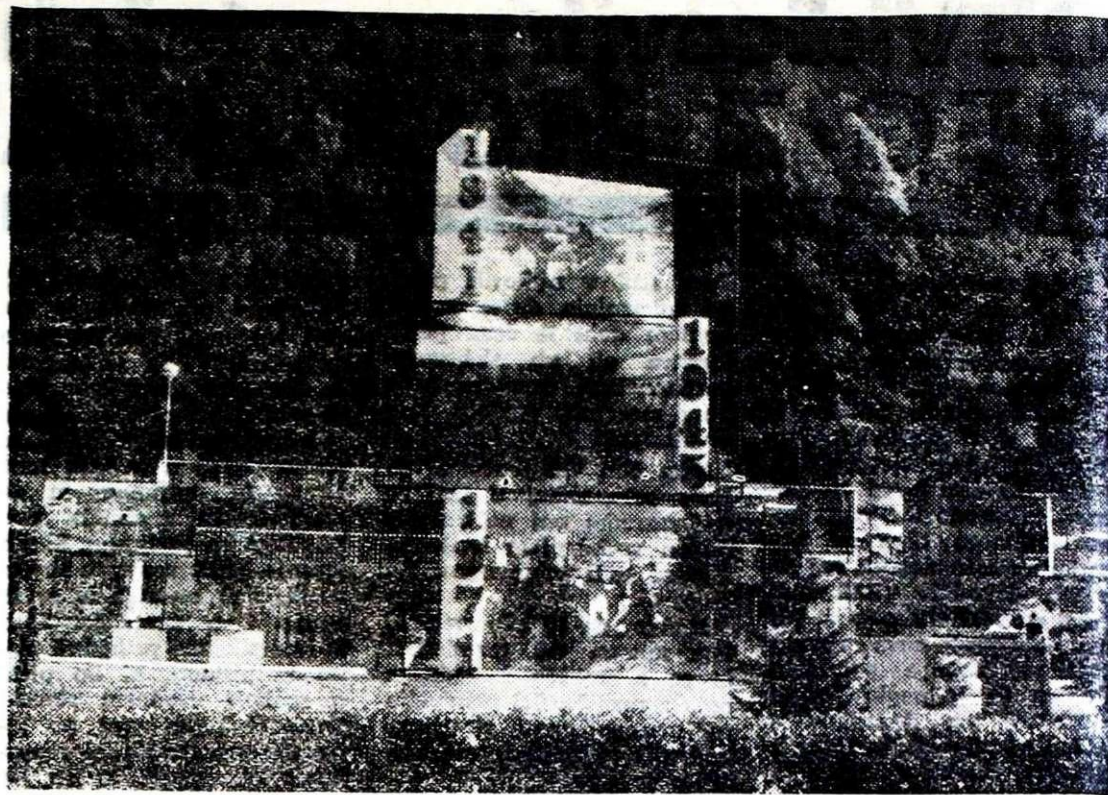
Skupščina občine Jesenice in
družbenopol. organ. občine

Upokojenci na Javorniku povečujejo svoj dom

Motiv iz Stare Save

Razstava Spomeniki revolucije je vzbudila med prebivalci veliko zanimanje

Nekaj misli ob reformi pouka matematike na osnovni šoli

VI.

Profesor France Galič, ki sodeluje kot strokovnjak pri projektu modernizacije osnovnošolske matematike in ki je recenzent učbenika za prvi razred omenja med drugim, da »predvideni poseg v matematični pouk predstavlja revolucijo v pravem pomenu besede — revolucijo glede smotra tega pouka, izbora učnega gradiva, delovnih metod in s tem tudi glede vloge učenca in učitelja v učnem procesu. Zato bo lahko uspel le, če bomo vsi pripravljeni vložiti vanj dovolj prizadevanj, truda in časa.«

Ko so se pred dvema letoma učiteljice matematike obeh jeseniških šol prostovoljno odločile za kompleksno metodo začetnega branja in pisanja, ker jo je možno uspešno prilagajati individualnim, mentalnim sposobnostim učencev, so mnogi starši z nezaupanjem spremljali njihovo delo. Vendar pa je že prvo leto poskus pokazal, da je bil učni čas racionalneje izkoriščen, učenci se mnogo prej in povsem prirodno osvojili tehniko branja. To dejstvo in vsa pripravljenost učiteljic za resno in odgovorno delo pri uvajanju nove matematike nam vzbuja vse zaupanje, da bodo ob temeljitih pripravah, ki so jih bile že deležne in ki bodo potekale v okviru zavoda za šolstvo SRS prek vsega leta, delo uspešno opravile.

Na voljo so tudi že učbeniki, priročniki in potrebni učni pripomočki. Nov matematični učbenik za prvi razred je na videz podoben pre-

prosti slikanici. V učbeniku so narisane skupine otrok v jopicah, krilcih, hlačkah in čevljih različnih barv, skupine pisalnega pribora, oblačil, sadja, ploščic, pik, črt in podobno. Vsaka teh slik pa ima svoj matematičen pomen. Včasih so se otroci ob takih slikah v nižjih razredih osnovne šole, v glavnem učili le prešteti, sešteti in odšteti, sedaj pa bodo narisane osebe in predmete razporejali po določenih lastnostih v različne množice ter ugotavljali njihove medsebojne odnose. Vse to bodo otroci tudi napisali z določenimi znaki. Tako se bodo učili bolje opazovati, misliti in logično sklepati.

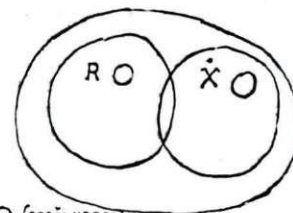
Otroci bodo ob učbeniku in delovnem zvezku uporabljali tudi ploščice (Dienesove logične bloke) različnih oblik (krog, kvadrat, pravokotnik, trikotnik), velikosti (velike, male), debelin (debele, tanke) in barv (modre, rdeče, rumene).

Ob vsem tem bo način pouka mikavnejši, otroci bodo več razmišljali, primerjali, sklepali in funkcionalno oblikovali vse odnose med količinami.

Vse kaže, da se bodo temeljne izobraževalne skupnosti odločile za nakup učbenikov, tako, da jih staršem ni treba kupovati, zlasti še, ker jih učenci prvi mesec pouka sploh ne bodo potrebovali. Vse delo bo v tem času temeljilo na konkretnih predmetih. Zato svetujemo staršem, naj pri nakupovanju šolskih potrebščin ne bodo neučakani, vsa potrebna na-

vodila bodo dobili na prvem roditeljskem sestanku.

Za primer navajamo še 25. nalogo iz delovnega zvezka:

R O (ROŽI KROGI)
X O (VELIKI KROGI)

1. Poišči ustrezne ploščice za vsako polje!
2. Kako se imenuje prva množica?
3. Kateri elementi so v drugi množici?
4. Imenuj elemente presečne množice!
5. Imenuj nekaj elementov, ki ne pripadajo združeni množici!
6. Preriši na list nekaj ploščic!

ZORA CUDEN

POPRAVKI

Popravek tiskovnih napak, ki popolnoma spremene miselnost vsebine:

II. in III. nadaljevanje:
— deveta vrsta v tretjem odstavku: prazne ugotovitve;
— prava: porazne ugotovitve;
— sedma vrsta v desetem odstavku so zamenjane vrstice: smisel je tale: s tem pa daje videz zapletenosti in težje razumljivosti;

IV. nadaljevanje:
— deseta vrsta zadnji odstavka: vendar se v njegovo škodo — prav: vendar ne v njegovo škodo.

Planinska fotografija Jaka Čopa

Strokovna kritika ni v zadregi pri ocenjevanju fotografskega dela avtorja, ki se je široki javnosti v kratkem obdobju ne polnih desetih let predstavil kar s tremi izjemnimi knjigami, pa čeprav doslej še ni samostojno razstavljal. Njegove tri fotografske monografije o našem gorskem svetu — uspešna bilanca dolgoletnih avtorjevih iskanj — morda pokažejo več, kot bi mogla pokazati samo razstava. Prav nič ni čudno, nasprotno, je logična posledica, da je Čopa uvrstil v svoj razstveni program Kabinet slovenske fotografije in mu s tem izkazal priznanje za njegovo ustvarjalno dejavnost na področju fotografije.

Slovenska planinska fotografija je že v vsem začetku prerasla razgledniški okvir, žal je založniška dejavnost imela doslej za kvalitetne posnetke vse premalo poslušna — Čop, čeprav nadaljuje izročilo odličnih slovenskih planinskih fotografov, pa je ta okvir še preselil in dvignil kvaliteto naše planinske fotografije na mednarodno raven.

Jaka Čop je izrazit tematski fotograf. V svojem žanru je mojstrski. Kljub temu, da formalno ni mojster umetniške fotografije, ta naslov po vsej pravici zasluži. Vedno pričujoč, ne le občasen, čeprav pogosten obiskovalec, je Čop lahko ujel v svoj objektiv motive, ki se zde na prvi pogled resda stereotipni in preživeti, vendar so kreativno tako predelani, da so v resnici izvirni in neponovljivi. Za primer vzemimo samo njegove viharneke. Te simbo-

le stoletnega boja slovenskega naroda, te monumentalne žive plastike, ki s svojo impresivnostjo od nekdanj vzbujajo neštete misli in premišljevanja, ki so vabili in še vabijo umetnike, da jih upodobijo — Čop ni ne prvi in ne zadnji fotograf, ki se jih je lotil, nedvomno pa je o njih povedal največ in jih reproduciral v vseh njihovih značilnostih kot nihče doslej, tako živo in adekvatno, da bo z viharneki vedno povezano njegovo ime. Viharnike, v svoji pojavnosti tako raznolike, a v bistvu enolične, je posnel Jaka Čop tako ustvarjalno, tako osebno, da se jih gledalec ne naveliča gledati in vztraja ob knjigi do konca. Šele vsi posnetki, čeprav prikazujejo en in isti pojav, so skupaj zaključena celota, noben ni odveč, nič ne manjka. To je vsekakor dokaz nečesa več kot le gole registracije, in še povrh z optično-mehaničnim postopkom, to je nedvomno dokaz avtorjeve ustvarjalne moči. Čopovi posnetki planinskega sveta, ki ga je človek še najmanj mogel spreminjati in spremeniti, kažejo avtorjevo izvirnost v gradnji kompozicije, ki je ne moti človek, pa čeprav bi ga fotograf lahko vključil za merilo neznanskih dimenzijam skalnih sten ali za poživitev kompozicije same. Na Čopovih slikah elementarnost in prabit tega svojkega sveta, ki ga je avtor doživljal na samotnih potih, v celoti — na impresivističnih efektih — grajeno kompozicijo — neprestana menjava svetlobe in senc, ustvarjajočo atmosfero, ki

gledalca znova prevzema. V tem se kaže tudi avtorjev smisel pri izbiri pravega trenutka, po čemer lahko do neke mere presojamo njegove ustvarjalnost.

Čopove posnetke odlikuje klasična, estetska kompozicija, ki pa se od primera do primera tako vztrajno spreminja, da pogled na vrsto bistvenih podobnih motivov ni dolgočasen, nasprotno, bi rekel, vzbuja v gledalcu resnične umetniške užitke. Gledalec spriče črno-bele tehnike nikakor ni prikrajan za barve, ki jih lahko pričarajo barvni filmi. Zdi se, če gledaš Čopove slike, da bi bila barva tehnike celo odveč. Tudi to je dokaz ustvarjalčeve kvalitete.

Marko Aljančič, prof.,
Kabinet slovenske fotografije

Odstranjevanje ozkih grl

Cesta od Jesenic do Rateč in Korenskega sedla ne ustreza takem prometu, kot je v tej poletni sezoni. Kolone se nabirajo skozi naselja, čez Kopavnik, predvsem pa od Podkorena na Korensko sedlo. Ker za novo cesto in celo rekonstrukcijo sedanje ceste ni denarja, Cestno podjetje Kranj odstranjuje ozka grla postopoma. V tem času so pričeli z razširitvijo ceste zahodno od avtobusne postaje na Dovjem proti odcepu ceste v Mojstrano v bližini nekdanje železniške postaje. Vodja del je dejal, da so ta del zbrali zato, ker je ta cesta zelo ozka.

Anketa o prešolanju otrok s Hrušice v Mojstrano

Po razpravah, ki so tekly v okviru Temeljne izobraževalne skupnosti in pozneje z nekaterimi starši na Hrušici o prešolanju otrok iz osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice v osnovno šolo Mojstrano in na močno reakcijo občanov Hrušice na posamezne razprave in članke, je krajevna skupnost Hrušica organizirala anketo z željo, da dobi realni odraz stanja in želja občanov o prešolanju otrok v Mojstrano.

Anketni list je imel le dve vprašanji, na kateri je krajevna skupnost želela odgovor:

»Ali se strinjate s prešolanjem otrok v Mojstrano?«

»Če se strinjate, napišite zakaj in če se ne strinjate, napišite zakaj?«

Anketa je bila razdeljena med 268 družin našega kraja. Občani so do predpisane roka vrnili 236 anketnih listov. 32 družin pa anketnih listov ni vrnilo. Rezultati ankete so pokazali, da je 226 družin proti prešolanju otrok iz Jesenic v Mojstrano, le 10 družin izraža pripravljenost za prešolanje; seveda pa postavljajo pogoj, da je prevoz otrok popolnoma urejen.

Že na prvi pogled se da ugotoviti, da se občani ne strinjajo s prešolanjem in da zahtevajo, da se njihovo mnenje upošteva kot mnenje samoupravitelja v naši družbi. Nasprotovanje taki odločitvi pa izhaja iz predpostavke, da je Hrušica geografsko, ekonomsko in tradicionalno vezana na Jesenice. Veliko je še utemeljenih pripomb občanov proti prešolanju, katere bo moral upoštevati tisti organ, ki bo o tem dokončno sklepal, kajti tudi mnenje občanov mora biti upoštevano pri takih občutljivih odločitvah.

-ane

Celodnevno bivanje učencev v šoli

Šole v jeseniški občini opravljajo v glavnem le vzgojno izobraževalno dejavnost, kar je tudi osnovni cilj, toda nagel družbeni razvoj zahteva od osnovne šole še več. Posebno v zadnjih letih, ko je čedalje več zaposlenih žena in prav je, da se to zaposlovanje iz leta v leto še povečuje, pa je potrebno, da šole organizirajo celodnevno bivanje učencev in s tem prevzamejo nase tudi zdravstveno in socialno dejavnost za otroke. K tem nalogam je potrebno pristopiti organizirano in načrtno celotnim obravnavanjem in reševanjem malog vzgoje, izobrazbe in oskrbe. Pogoji za celodnevno delo v šolah so različni, kar zavisi od razpoložljivih prostorov, od izmenskega pouka in ne nazadnje tudi od materialne osnove, ki bi jo temeljna izobraževalna skupnost v te namene zagotovila.

I.

Potrebe po družbenem varstvu šoloobveznih otrok izhajajo iz sledečih razlogov:

— družba želi, da čimveč šoloobveznih otrok konča obvezno šolanje, ne glede na to, da vpliva na učnovzgojni uspeh veliko faktorjev, ne pa samo delo v šoli. Cilj je, da postane osip čim manjši in da se čimveč mladine vključi v šolanje na šolah II. stopnje in tako postanejo dobri proizvajalci — samoupravitelji;

— spremenila se je struktura, velikost in funkcija družine (obojeestranska zaposlitev staršev in otrok, enakopravni odnosi v družini, spremenjen odnos staršev do otrok, družbena vloga staršev itd.). Vse to pogojuje naš družbeno-ekonomski raz-

voj in družbena delitev dela. Osnovna šola je torej dolžna, da se vključi v organizacijo takega dela učencev tudi izven rednega pouka, da bo omogočila učenje in vzgojo.

Na vzgojo in izobraževanje mladega človeka vpliva veliko faktorjev, med njimi so pa tudi nekateri, ki vplivajo negativno, naj naštejemo samo nekatere:

— v družinah ni odraslih, ki bi se neposredno ukvarjali z otroki. Vedno več je družin, kjer sta oba starša zaposlena, delež ženske delovne sile je čedalje večji;

— veliko ljudi s podeželja se je preselilo v mesta. Te pojave pa spremljajo novi socialni odnosi, neenakomerna rast materialnega standarda v različnih sredinah, precejšnje materialne dobrin, neprosvetljenost itd. Vse to pa lahko povzroči pri doraščajoči mladini razvojne in vzgojne motnje;

— velike razlike pri otrokih glede njihovih osnovnih življenjskih pogojev, najbolj prizadeti bolj v duševnem kot v materialnem smislu so otroci zaposlenih staršev, ki skupnosti s svojim delom največ dajejo. Žalostno pa je, da ravno otroci teh staršev ne dosegajo zadovoljivih učno vzgojnih rezultatov, to pa zato, ker skrb za take otroke še ni organizirana.

Osnovna šola odigra lahko pri tem veliko vlogo. Otrok je šoli najbližji, učitelji poznajo otrokove

življenjske razmere, njegov učni uspeh in zmogljivosti, njegove interese in želje ter njegovo zdravstveno stanje. Iz statističnih podatkov lahko razberemo, da so učno vzgojni uspehi čedalje boljši, osip je manjši, toda kljub temu še veliko učencev ne konča obveznega osnovnega šolanja. Čedalje več je tudi otrok katerim pravimo, da so nezainteresirani za izobraževanje in učenje, da so premalo samostojni in iniciativni, pridobljeno znanje pa da ni solidno, premalo trdno in da ga učenci ne znajo dovolj življenjsko uporabiti.

Učenec prebija v šoli tri do šest ur. Ta čas pa je z ozirom na zelo zahtevne izobraževalne norme prekratek, da bi vse naloge naredil v šoli. Učenec se mora učiti doma. Približno četrtno učencev pa brez pomoči in kontrole tega ne zmore ali pa nima pogojev, kajti starši ne utegnejo ali pa ne morejo otroku pravilno pomagati. Neuspehi v šoli so velikokrat simptom težav, ki bremenijo otroke v družini. So posledica slabih odnosov med starši, napačni vzgojni prijemi, brezbriznost staršev, prezaposlenost staršev itd. Iz vsega tega pa poleg slabih učnih uspehov velikokrat nastanejo tudi vzgojno prizadeti otroci, otroci z motnjami vedenja in osebnosti ter kar je še najhujše veliko je tudi otrok, ki zaradi nepravilne vzgoje zaidejo k kaznivim dejanjem.

Naštete in še mnoge druge ugotovitve nas opozarjajo, da bo nujno potrebno spremeniti razdelitev skrbi za otroke med družbo in starši v tem smislu, da bodo šole kot družbeno izobraževalni in vzgojni faktorji morale čimprej reševati tudi te probleme učencev v okviru možnosti.

(Se nadaljuje)

Kaj je športno društvo?

Nemalokrat lahko slišimo razna mnenja, pa tudi kritične pripombe glede na delo športnega društva Jesenice. Celo javno so bila zapisana mnenja, češ da športno društvo zavira delo posameznega kluba, da športno društvo ni poskrbelo za ureditev novega igrišča, da daje za dejavnost posameznega kluba premalo denarja, da predstavnik športnega društva ni bil navzoč na občnem zboru nekega kluba in podobno. Ne bi se spuščali v razprave o utemeljenosti takšnih mnenj. Resnica je le, da taka mnenja kažejo na nepravilno tolmačenje vloge in namena športnega društva kot je na primer jeseniško.

V petem členu pravil športnega društva Jesenice je zapisano, da je cilj društva s športnim delovanjem vzgajati svoje člane v zdrave, delovne, poštene in socialistični domovini predane državljanke ter tako tudi dobre športnike. V naslednjem, to je šestem členu so nato zelo obširno zapisane naloge društva, iz katerih pa se da jasno razbrati, da jih društvo lahko uresničuje predvsem z dejavnostjo posameznih klubov, katerih je v jeseniškem društvu kar petnajst. Pri tem v 25. členu še piše, da društvo, kot pravno osebo sestavljajo klubi, ki so kolektivno včlanjeni v matično športno društvo. Povzete vsega tega bi lahko bil v tem, da je, oziroma naj bi bilo športno društvo nekakšno združenje posameznih klubov, ki koordinira delo med klubi in za njih opravlja določene naloge, kot je na primer finančno računovodsko poslovanje. In če je tako, potem je marsikatera kritika na račun športnega društva neutemeljena in povsem odveč. Športno društvo so vsi športniki, ki tekmujejo za barve klubov, so tudi vsi športni delavci, ki delujejo v klubih. Športno društvo praktično ni nekaj nad klubi, ampak le skupno ime za vse klube. Športno društvo lahko le načelno vodi neko športno politiko. Da pa bi se v bodoče čimbolj izognili tudi nekaterim konfliktom, ki so nastali in nastajajo, je nujno potrebno narediti nekatere organizacijske spremembe, s katerimi bodo še bolj jasno nakazani nameni in naloge društva. Da ne bi o tem razpravljali le načelno, smo za izjave prosili nekatere znane športne delavce na Jesenicah.

Podpredsednik športnega društva Jesenice inž. Emil Ažman je dejal: »V pravilniku piše, da SD združuje športnike ter jih usmerja tako v tekmovalnem kot rekreacijskem športu, kar pa je ob sedanjem pomanjkanju denarja izredno težko. V športnem društvu je premalo mladih, ki bi se hoteli ukvarjati s športom ne samo kot tekmovalci, temveč tudi kot športni

delavci. V pravilih je tudi jasno zapisan odnos med društvom in klubi, vendar nekateri iščejo pomoč oziroma zahtevajo, da bi društvo urejalo stvari, ki jih sami ne zmorejo. Pri tem je največkrat omenjen denar in pa športni objekti, kar pa je zopet tesno povezano z denarjem. Mnenja sem, da bi se morali na Jesenicah dogovoriti, kaj hočemo od športa in da tisto, za kar se bomo dogovorili tudi podpremo z denarjem, objekti in potrebnimi kadri. Danes pa včasih izgleda tako, kot da nekaj hočemo, pa ne vemo kaj.«

Predsednik hokejskega kluba Jesenice France Talar je že na eni zadnjih sej SD Jesenice začel razpravo o potrebnih spremembah in jasnejših določitvah posameznih odgovornosti. Takole je strnil svoje misli:

»SD je združenje klubov, ki se ukvarjajo s tekmovalnim in vrhunskim športom. Nanj so klubi prenesli neke funkcije, ki naj bi jih uprava opravljal bolje kot posamezni klubi. Po mojem mnenju bi morali najprej imeti jasne kriterije o tem, kateri klubi naj bi se ukvarjali s tekmovalnim športom. Na ta način bi lahko zavzeli dosti bolj jasno stališče ob sprejemanju novih klubov, istočasno pa bi odpadli klubi, ki to niso. Taki kriteriji pa ne bi smeli biti samo zaradi kriterijev, ampak naj bi jih pojevala tako finančna sredstva, športna igrišča kot rekviziti. Za dejavnost kluba ni dovolj samo želja, ampak je potrebno najprej zagotoviti osnovo za delo. SD naj bi torej skrbelo za osnovo vsake dejavnosti. Zaživel naj bi klubi, ki imajo perspektivo, kjer je dovolj kadra in zanimanja.

Strokovna vzgoja je drugo področje nalog SD, ki naj bi skrbelo za potrebne trenerje in skupaj z njimi organiziralo pionirske šole, kjer naj bi se vzgajali mladi ne glede na poznejšo panogo športa. V teh šolah naj bi mladi dobili osnovo telesne vzgoje in športnih navad. SD naj bi urejalo tudi vso problematiko glede trenerjev, saj brez usposobljenih (tudi profesionalnih trenerjev) ne gre več.

SD ni vrhovni forum, ki naj bi delil denar klubom in sploh skrbel za materialno stanje klubov. SD z denarjem, ki ga deli, ne more vzdrževati dejavnosti klubov, ampak jih glede na posebne dejavnosti lahko le stimulira. Ob takem načinu dela bodo odpadli tudi klubi, ki živijo samo z denarjem, ki ga deli SD, in ki na ta način le bolj životarijo. Klubi bodo toliko bolj prisiljeni skrbeti za lastna sredstva. Takšna naj bi bila funkcija SD, ki naj bi skrbelo za športno dejavnost v celoti, ne pa za vse drobne probleme posameznih klubov. Ta vprašanja bo treba čim-

prej rešiti, sicer bo SD še bolj stagniralo.«

Podobnih misli, morda še bolj konkreten, predvsem glede same organizacije SD pa je bil Milan Budja, predsednik nogometnega kluba Jesenice. Dejal je:

»Po mojem mnenju naj bi se delo SD odražalo predvsem v naslednjem: prvič v organizacijsko finančnem delovanju. Društvo pa razen delitve dotacij nima drugih možnosti, razen če bi se domenili za določene skupne akcije. Pri tem pa naj bi društvo bolj tekoče vodilo pregled finančnih sredstev klubov, ter o vseh podatkih sproti obveščalo in opozarjalo. Drugič bi se moralo športno društvo bolj angažirati pri razvoju množičnega in vrhunškega športa. Pri tem bi moralo SD določiti kriterije kateri klubi se ukvarjajo s tekmovalnim delom in kot taki imajo možnost napredka in kateri naj bi se razvijali edino v množičnosti.

Za takojmenovane rekreacijske klube tudi ni pomembno ali imajo toliko in toliko

denarja. Kljub temu pa bi moralo SD s svojo komisijo organizirati tudi nekakšno množična tekmovanja. Tretja naloga SD pa naj bi bila skrb za kadre, saj mladih športnih delavcev primanjkuje, medtem ko starejši marsikdaj delajo preveč po starem. Komisija ali odgovorni za kadre bi morali pri teh prizadevanjih sodelovati z mladinsko organizacijo. Športno društvo Jesenice se ne bo moglo izogniti potrebni reorganizaciji. Sedanje delo marsikdaj ni odraz dela v klubih, pa tudi 30 odbornikov SD ne potrebuje. Menim, da bi se SD lahko organiziral po zgledu družbenih organizacij, z nekakšno konferenco, ki naj bi jo sestavljali športni delavci in športniki vseh klubov. Ti naj bi na občasnih sejah sklepali in postavljali naloge 7- (morda tudi 9-) članskemu predsedstvu, v katerem pa ne bi bilo člana brez določene zadolžitve. Poleg predsednika in organizacijskega sekretarja, naj bi bili posamezniki zadolženi še za tekmovalni šport, za rekreativni šport, za kadre, za iz-

Pred pomembno šestdesetletnico, kongres mednarodne organizacije IKAR

Slovenski gorski reševalci se že pripravljajo na prireditve oz. proslave, ki jih bodo imeli v letu 1972, v počastitev obstoja organizacije. Takrat sta dr. Jernej Demšar in dr. Josip Tičar sredi poletja leta 1912 v Kranjski gori ustanovili prvo prostovoljno postajo naše gorske reševalne službe.

Potreba po dobro organizirani gorsko reševalni službi se je pri nas pokazala že mnogo prej, po letu 1815 in še mnogo bolj po letu 1822 in 1852, ko so se večje in tragične planinske nesreče množile iz leta v leto. Že Triglavski prijatelji in za njimi Piparji, ustanovitelji slovenskega planinskega društva (1893), še mnogo bolj prepričevalno pa za njimi Drenovci, so v naši planinsko alpinistični zgodovini nakazovali vedno večjo nujno potrebo po ustanovitvi dobro organizirane gorske reševalne službe.

Šolanje in izobraževanje ter vzgoja naših gorskih vodnikov, ki so v Logarski dolini, Koritnici, Bohinju, na Jezerskem, Kamniški Bistrici in v Dolini, kazali pot, in usmerjali poglede in korake domačih in tujih razumnikov v planinski svet, je bila prva naloga in moralna obveza slovenskih planinsko turističnih in plezalno alpinističnih organizacij od prvega začetka našega planinstva.

Triglavski prijatelji so po letu 1870 zgradili Triglavski tempelj in naše prve planin-

ske poti. Vzporedno z gradnjo planinskih objektov se je iz leta v leto večal in množil tudi obisk v naših edinstvenih lepih in mogočnih gorah. Manjše, ali večje in celo smrtno planinske nesreče so bile skoraj vsakdanji pojav. Bohinjski fužinarji, pastirji in lovci so sredi poletja 1822, reševali z vrha Triglava od strele ubitega Antona Korošca. Še prej pa so morali reševati s Kotovega sedla pod Jalovcem nad Planico, Ratečami, mladega pastirja Andreja Kavalarija. Zgodovina planinskih nesreč se je pisala z velikimi in črnimi črkami. Tretjega marca 1852, je snežni plaz izpod rateških Ponc uničil življenje treh domačinov.

Naši prvi gorski vodniki so požrtvovalno in nesebično opravili težko in odgovorno delo pri reševanju lažje, težje in smrtno ponesrečenih v gorah. S prehodom iz klasičnega, ljudskega planinstva v plezalni šport in alpinizem, so poleti in pozimi gore terjale vedno večji krvni davek.

Po pokopališčih v dolinah in vaseh pod gorami, v Bohinju, Dolini, v Strahovici, Lučah in Solčavi so se odpirale sveže gomile. Številni ljubitelji in obiskovalci gora so umirali pod Planjavo in v Mrzli gori, v gorenji Krmi, nad spodnjim Pragom, pod Mangartom, v Planici in v Trenti ter v Vratih.

Leta 1906, je bila z uspehom in prvo zmago v severni steni Triglava odprta tudi prva nova stran, pozneje zelo popi-

sano in vzdrževanje športnih objektov ter za propagando.

Osnovna športna dejavnost pa je stvar klubov, ki so sami odgovorni za vse dobro in slabo. Svoje delo lahko koordinirajo z drugimi klubi, določene naloge pa rešujejo z odgovornimi v predsedstvu. Pri tem pa bi se morali v klubih zavedati, da za vsako željo potrebujemo denar, ki pa bi ga morali v klubih sami zagotoviti.«

Mnenja športnih delavcev se morda v nekaterih stvareh razlikujejo, so pa enotna v tem, da je potrebno narediti določene spremembe, da športno društvo opravlja predvsem skupne naloge vseh klubov, ter da so za dejavnost pa tudi zagotovitev potrebnega denarja odgovorni klubi sami.

Lahko pričakujemo, da bodo v prihodnjih dneh še pogoste razprave o ureditvi odnosov v športnem društvu, z enim namenom: zagotoviti boljše delo in večje uspehe. Verjetno bo bilo potrebno spremembe narediti kar v celotni organizaciji športnega življenja v občini. Zato želimo, da bi se oglasili še drugi športni delavci in s svojimi mnenji in predlogi pomagali k napredku športnega življenja pri nas. T.L.

sane zgodovine planinske plezalnih nesreč. Smrtno ponesrečeni Karel Wagner, Wilhelm Lass, Andrej Komac-Mota, profesor dr. Josip Čerk in Ludvik Repe so bili resno in zadnje opozorilo. Naše planinstvo je moralo nujno ustanoviti gorsko reševalno službo.

Nesreča dr. Stojca in učitelja Petroviča v severni steni Škrlatic, je dala spodbudo za ustanovitev prve prostovoljne gorske reševalne službe v Kranjski gori. Kaj hitro so se vidno uveljavili sposobni, predani, nesebični in požrtvovalni gorski vodniki, reševalci iz Trente, Rateč, Podkorena, Kranjske gore in Mojstrane.

Pionirsko delo so odlično opravili, poleg dr. Josipa Tičarja in dr. Jerneja Demšarja še Joža Komac-Pavr, Janez Pečar-Bobek, Janez Klinar-Požganc, Janez Rogar-Korobdelj in številni drugi, ki so umeli plezati in reševati ter pomagati tudi povsod tam, kjer je bilo resnično težko in nevarno.

Zgodovina naših gorskih reševalcev se je od tedaj dalje pisala z velikimi črkami, vse do leta 1937, ko je snežni plaz pod Storžičem uničil življenje devetim mladim iz Tržiča. V času med obema vojnama so najboljši gorski reševalci prihajali iz vrst planincev, skalašev, plezalcev in alpinistov.

Gorska reševalna služba je opravila veliko in plemenito (Nadalj. na 16. str.)

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

14. in 15. avgusta nem. ital. franc. barvni film **VITEZ BURIDAN**, v režiji Francoisa Legran, v gl. vlogi Tery Tordy ob 19. uri.

16. avgusta amer. CS barv. film **DAN HUDOBNE PIŠTOLE**, v režiji Jerry Thorpe, v gl. vlogi Glenn Ford, ob 19. uri.

17. in 18. avgusta mehiški barvni film **MONTEZUMINO ZLATO**, v režiji Rene Cardona, v gl. vlogi Santo (srebrna maska), ob 19. uri.

19. avgusta nem. CS barv. film **PO SLEDI SOKOLA**, v režiji Gottfried Kolditz, v gl. vlogi Gojko Mitič, ob 19. uri.

20. avgusta amer. barv. film **SKRIVNOSTNA CEREMONIJA**, v režiji Joseph Losey, v gl. vlogi Elizabeth Taylor, ob 19. uri.

Kino PLAVŽ

14. in 15. avgusta mehiški barv. film **MONTEZUMINO ZLATO** ob 20. uri.

16. in 17. avgusta nem. ital. franc. barvni film **VITEZ BURIDAN**, ob 20. uri.

18. avgusta nem. CS barv. film **PO SLEDI SOKOLA** ob 20. uri.

19. in 20. avgusta zah. nem. film **ZAKONSKI ČETVEROKOTNIK**, ob 20. uri.

Kino DOVJE

14. avgusta ital. franc. barv. film **SERAFINO**

15. avgusta špan. franc. CS barvni film **SERVANTES**.

18. avgusta meh. ital. franc. barv. film **VITEZ BURIDAN**.

21. avgusta zap. nem. film **ZAKONSKI ČETVEROKOTNIK**.

Kino KRANJSKA GORA

14. avgusta amer. barv. film **TUDI KONJE STRELJAJO**.

15. avgusta zap. nem. film **ZAKONSKI ČETVEROKOTNIK**.

17. avgusta amer. CS barv. film **DAN HUDOBNE PIŠTOLE**.

19. avgusta mehiški barv. film **MONTEZUMINO ZLATO** ob 19. uri.

21. avgusta nem. ital. franc. barv. film **VITEZ BURIDAN**.

Kino DELAVSKI DOM

14. avgusta špan. franc. CS barv. film **SERVANTES**, ob 19. uri.

15. avgusta amer. CS barv. film **DAN HUDOBNE PIŠTOLE**, ob 17. uri.

15. avgusta amer. barv. film **TUDI KONJE STRELJAJO**, ob 19. uri.

18. avgusta zap. nem. film **ZAKONSKI ČETVEROKOTNIK**, ob 19. uri.

21. avgusta mehiški barv. film **MONTEZUMINO ZLATO** ob 19. uri.

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno: OBCINSKI, SNOB, PRAZNIK, STEPA, TAKA, C, IBAR, OPTIMA, NIL, KOLO, BRIKA, KOLAJNA, IK, REKA, PARIZ, ILONA, AP, KOREJA, ZOBAR, ZASNOVA, ARA, DREVO, NEM, AZ, RB, ETE, SMREKA, G, NAKAZA, OT, ERATO, R, VAGON, TA, LA, IC, ASTMA, A, ENKA, KS, HANOI, LS, PES, LOTTO, IMOVIT, KOPALCI, ONEGA, TI, JAKOB, LAZ, OSLA, STIKI, I, START, LAKAJ.

NAGRAJENI RESEVALCI

V sredo je posebna komisija, ki so jo sestavljali predsednik Anton Svetlin, oddelek za obračun materiala in člani: Rozka Taler, SEP, Cilka Cegnar, kadrovski, Janez Katnik, IBM in Zofka Vidic, odd. za obračun osebnih dohodkov, izžrebala nagrajence nagradne križanke, ki je bila objavljena v 29. številki Železarnja. Prejeli smo 315 rešitev, komisija pa je izvela 17 rešitev, da je dobila 10 pravih.

IZŽREBANI SO BILI:

50 din prejme: Barbara PERNE, Titova 20, Jesenice; po 40 din: Marinka DOBRAVEC, gradbeno vzdrževanje, Franc GOGALA, plavž;

po 30 din: Jelka GOGALA, Titova 1a, Jesenice, Anton BLAŽEJ, upokojenec, Jesenice, Marija NADIŽAR, žeb-ljarna;

po 20 din: Albina KRŽIŠNIK, špedicija, Ivica ŠTRUMBELJ, Likovičeva 3a, Jesenice 3, Nada KORBAR, špedicija in Dušan TARMAN, PIŠ.

Vsem nagrajencem čestitamo in jih prosimo, da dvignejo nagrade od torka dalje na uredništvu Železarnja.

OBJAVA

Hotelsko podjetje »Gorenjka« Jesenice daje v najem »Dom pod Golico« Planina pod Golico nad Jesenicami. Vse informacije dobijo interesi na upravi podjetja na Jesenicah, Prešernova 16, kamor naj dostavijo tudi ustrezne ponudbe.

Vroči dnevi tudi na Jesenicah

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dobrega in ljubljenega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA HUDOVERNIKA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Iskrena hvala zdravniku dr. Alojzu Novaku.

Posebno zahvalo smo dolžni družinam Barbarino, Mesojedec in Tušar za nesebično pomoč v težkih trenutkih. Hvala sodelavcem za vrnec ter vsem darovalcem cvetja. Prisrčna hvala sodelavcem PIV za poklonjenec, voznikom osebnih avtomobilov, in vsem, ki so nam ustmeno in pismeno izrazili sožalje.

Vsem, ki ste našega moža, očeta, starega očeta, brata in strica spremili v njegov zadnji dom ter počastili njegov spomin — iskrena hvala.

Zalujoči: žena Marija, hčerka Mari in sin Alojz z družinama, brat Slavko in Polde z družinama ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč.

Franc Bergant, Lipce 59

ZAHVALA

Ob priliki odhoda v pokoj se najpristneje zahvaljujem kolektivu toplotne energije za prineseno darilo, ki ga bom imel za trajen spomin.

Obenem želim vsem članom mnogo zdravja ter mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Marjan Kumer

NAPRODAJ GARAJA

V naselju Plavž — Cesta Revolucije — je na prodaj garaža. Kandidati lahko dobijo naslov na uredništvu Železarnja.

ZELEZARNA PRODA

ZPSŽ Ljubljana — Železarna Jesenice bo na ponovni javni dražbi, dne 1. septembra 1971 ob 12. uri v prostorih oddelka za osnovna sredstva Železarnje Jesenice prodala:

POLNOJARMENIK

(gater)

letnik 1930, fe Esterer, 600 mm, kapac. 8—12 m³/h in pripadajoči el. motor AEG, 70 KS, z zaganjačem. Polnojarmenik je kompleten z vozički (brez tračnic) in z nadomestnimi klinami za rezanje. Naprava je izven obratovanja, konzervirana.

Izklicna cena 40.000,00 din.

ODPRTE TRGOVINE

Trgovski podjetji ROZCA in ŠPECERIJA BLEDE obveščata cenjene kupce, da bodo v nedeljo, 15. avgusta, od 7.30 do 10.30 odprte naslednje trgovine:

- samopostrežna trgovina pri Čufarju na Plavžu,
- supermarket Union,
- samopostrežna trgovina na Javorniku in
- trgovina v vasi na Koroški Beli.

ZAHVALA

Ob nenadni tragični izgubi našega nadvse ljubljenega očeta, moža in sina

SASA SODJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in stali ob strani.

Posebno se zahvaljujemo družinam Ferko Jankota, Jensterle Toneta in Jensterle Ferdeta za veliko požrtvovalnost in pomoč ob sami nesreči. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so bili na dopustu v Biogradu od 24. 7. do 5. 8. 1971 in so nam kakorkoli pomagali, hvala tudi upravniku in osebju doma za izkazano pomoč.

Najtopleje se zahvaljujemo vsem sodelavcem za pozornost in sočustvovanje, za poslovlne besede ob odprtem grobu, vsem darovalcem prekrasnega cvetja, vsem, ki ste se tako množično poslavljali od njega in ga tako v velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti.

Zalujoči: žena Ivanka, sinova Drago in Sašo, mati in oče, ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob težki izgubi ljubljenega moža, brata, strica

ANDREJA JASENCA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom: dr. primariju Brandstetterju, dr. Vidaliu in strežnemu osebju internege oddelka jeseniške bolnice za trud, da bi ga ohranili pri življenju. Zahvaljujemo se dr. Čehu za njegovo prizadevanje in obiske na domu. Nadalje se zahvaljujemo vsem sosedom in še posebej Groharjevima za vso pomoč v dneh težke izgube, darovalcem vencev in cvetja, sodelavcem valjarne žice za vrnec in tovarišu Grošlju za poslovlne besede ob odprtem grobu.

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje ter ga spremili na zadnji poti, kakor tudi godbi in pevcem za žalostinke ter voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: žena Marija in ostalo sorodstvo

Rudiju Troštu bron

na državnem prvenstvu v skokih v vodo

Dne 8. avgusta je bilo v Šibeniku državno prvenstvo v skokih v vodo. Letošnje prvenstvo je bilo res množično, saj se je zbralo skoraj 100 skakalcev iz Srbije, Hrvaške in Slovenije. Največ uspeha so spet imeli slovenski skakalci in skakalke, ki so osvojili vsa najboljša mesta. Zelo je presenetil mladi Jeseničan Rudi Trošt, ki je pri mladincih osvojil tretje mesto in s tem bronasto kolajno.

Rezultati:

deska — člani: 1. Obšteter — Ljubljana 375,90 točk, 2. Hosta — Ilirija — 368,95 točk, 3. Gaber — Ilirija — 355,90 točk;

deska — ženske: 1. Drenčič — Medveščak — 301,95 točk, 2. Cerc — Ilirija — 258,90 točk, 3. Antončič — Ljubljana — 255,80 točk;

deska — mladinci: 1. Krištan — Ljubljana — 228,40 točk, 2. Grgurevič — Ljubljana — 202,50 točk, 3. Kovič — Šibenik — 195,85 točk;

deska — mladinke: 1. Puljčan — Medveščak — 177,30 točk, 2. Dobravec — Ljubljana — 148,50 točk;

10 m stolp — moški: 1. Hosta — Ilirija — 371,30 točk, 2. Obšteter — Ljubljana — 360,00 točk, 3. Jakopin — Ljubljana — 301,00 točk;

10 m stolp — ženske: 1. Jenko — Ilirija — 208,55 točk, 2. Gerc — Ilirija — 196,80 točk, 3. Grilc — Ljubljana — 193,35 točk;

10 m stolp — mladinci: 1. Grgurevič — Ljubljana, 2. Djuričič — Beograd, 3. Rudi Trošt — Jesenice.

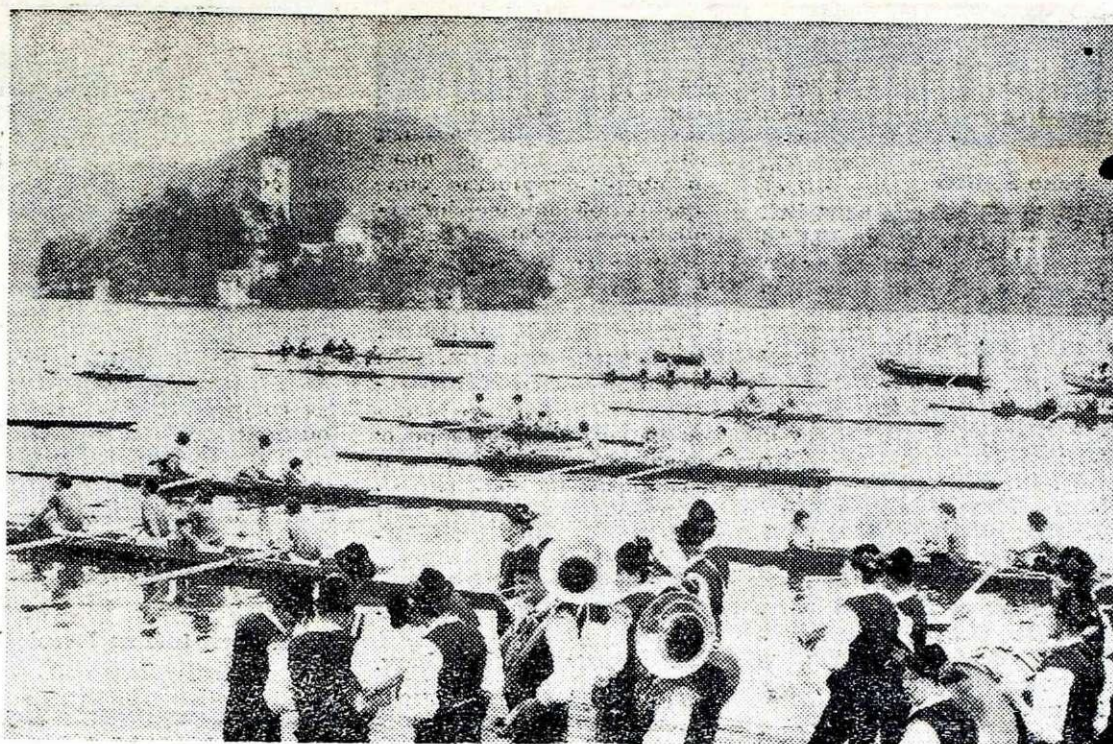
Uspeh mladega skakalca Rudija Trošta je zelo razveseljen, posebno ker je skakalni šport v vodo na Jesenicah

še v razvoju. Trener skakalcev Beno Ramuš je izjavil, da bodo jeseniški skakalci — posebno pionirji in pionirke z rednimi treningi kaj kmalu prišli v sam vrh slovenskih kakor tudi jugoslovanskih skakalcev.

Seveda pa bo treba čimprej na Jesenicah nabaviti durafleks desko, saj je le-ta predpisana za tekmovanja. Skakalci, ki so navajeni lesenih desek, imajo potem na tekmah velike težave, ker je za odziv na durafleks deski potrebna druga tehnika. Poleg tega pa je dosti bolj prožna.

Na slovenskem prvenstvu v skokih v vodo, ki je bilo v Ljubljani pa je Jeseničan Pavel Poljanšek dosegel solidno 7. mesto s 3 m deske.

Bera

Spomin na mladinsko svetovno prvenstvo v veslanju

ILIRIJA PRVAK SRS

V petek 6. avgusta so Jeseničani organizirali posamično in moštveno prvenstvo v plavanju za mlajše pionirje in pionirke razreda B, na katerem nastopajo plavalci rojeni 1961 in mlajši. 93 mladih tekmovalcev iz osmih slovenskih klubov se je udeležilo tekmovanja. Največ prvih mestih so dosegli tekmovalci Triglava in Fužinarja, medtem ko je Ilirija zmagala v moštvenem tekmovanju. Mladi Jeseničani niso mogli računati na kakšno boljše uvrstitev, saj je bila to njihova prva tekma, poleg tega pa so bili tudi številčno v manjšini.

Rezultati:

50 m crawl — mlajši pionirji: 1. Kos — Fužinar — 40,7, 2. Lopatič — Ilirija — 41,0, 3. Bitenc — Triglav — 41,1;

50 m prsno — mlajši pionirji: 1. Rodič — Fužinar — 47,6, 2. Sladoje — Triglav — 50,7, 3. Lamut — Ilirija — 52,0;

50 m prsno — mlajši pionirji: 1. Sladoje — Triglav — 47,2, 2. Nikolič — Celulozar — 48,5, 3. Marn — Celulozar — 51,0;

4x50 m crawl — mlajši pionirji: 1. Celulozar — 3:21,0, 2. Fužinar — 4:07,0, 3. Ilirija — 4:07,1;

50 m crawl — mlajše pionirke: 1. Škafar — Celulozar — 41,0, 2. Sedej — Ilirija — 43,8, 3. Zavašnik — Ljubljana — 45,0;

50 m prsno — mlajše pionirke: 1. Zavašnik — Ljubljana — 49,4, 2. Škafar — Celulozar — 50,1, 3. Rodič — Fužinar — 50,6;

50 m hrbtno — mlajše pionirke: 1. Miklavčič — Tri-

glav — 52,0, 2. Krašovec — Ilirija — 52,9, 3. Gašperin — Ilirija — 53,9;

4x50 m crawl — mlajše pionirke: 1. Ilirija 4:08,3; **ekipni vrstni red:** 1. Ilirija 348 točk, 2. Fužinar 248 točk, 3. Celulozar 183 točk.

Kljub temu, da Jeseničani kot organizatorji nimajo veliko izkušenj, je bilo tudi to tekmovanje odlično organizirano, tako da so tekmovalci in vodje ekip tudi tokrat odšli nadvse zadovoljni z Jesenic.

Bera

Jesenice : Vozila 4 : 4

V nedeljo dopoldne je bila na igrišču Podmežakljo odigrana prijateljska nogometna tekma med enajsterico Jesenic in NK Vozila iz Nove Gorice, ki je tudi član ZCNL. Tekma je bila odigrana v hudi vročini, zato je bil tempo nekoliko počasnejši. Gostje so prišli na Jesenice v najmočnejši postavi, njihov trener pa je preizkusil sedemnajst igralcev. Tudi trener NK Jesenice Ljubo Radovič je izkoristil priliko in dal možnost nekaterim mlajšim nogometašem, da pokažejo svoje znanje.

Že na začetku so gostje dosegli dva gola, nato pa so

domaćini znižali, izenačili in povedli s 3:2. Končni rezultat je bil neodločen 4:4. Strelci za Jesenice: Hozdič in Ljubojevič po dvakrat. Ekipa iz Nove Gorice se je predstavila kot zelo dobra in uigrana, omenimo pa naj nekdanjega nogometaša Olimpije, Gulina, ki je dosegel dva gola. Čeprav je bilo moštvo Jesenic oslajeno je pokazalo solidno igro. Jeseničani bodo nadaljevali s pripravami tako, da bodo do začetka prvenstva odigrali še nekaj prijateljskih tekem.

Kmalu na led

Do pričetka nove hokejske sezone je še slaba dva meseca. Jeseničani bodo letos tekmovali za čimboljše uvrstitev na državnem prvenstvu, v jugoslovanskem, alpskem in evropskem pokalu, poleg tega pa bodo imeli na sporedu še nekaj prijateljskih tekem.

Že 3. oktobra je na programu prvo srečanje za evropski pokal. Zreb je določil, da se bodo Jeseničani na domačih tleh srečali s svojim večnim tekmeccem KAC-em. Brez dvoma bi gledalci na tej tekmi napolnili stadion Podmežakljo, vendar je težko reči, če bo Športmetal do takrat pripravil ledeno ploskev ali ne. Če tekme ne bo mogoče odigrati na Jesenicah, bo srečanje v Ljubljani. Povratna tekma je teden dni kasneje v Celovcu.

Državno prvenstvo se prične 6. novembra, prvi nasprotnik Jeseničanov pa bo doma Partizan iz Beograda. Dan

kasneje bo Kranjska gora igrala z ljubljansko Olimpijo. V državnem prvenstvu poleg teh ekip igrata še Slavija in Medveščak — Zagreb. Olimpija in Jesenice igrata prvo medsebojno tekmo 4. decembra v Ljubljani.

V alpskem pokalu bodo letos tekmoval naslednje ekipe: Chaux de Fonds in Genova (oba Švica), KAC (Avstrija), Ortisei val Gardena (Italija) in Jesenice. Olimpija tekmuje v drugi skupini.

Jesenice čaka prva tekma s Chaux de Fondsom 9. 11., 10. 11. z Genevo in 18. 11. s KAC-em — vse v gosteh.

Termini za predtekmovanje jugoslovanskega pokala še niso znani, finalni del pa se bo pričel 16. februarja.

V času odsotnosti reprezentantov, ki bodo nastopali na olimpijskih igrah in svetovnem prvenstvu, bodo preostali igralci Jesenic igrali v kombiniranem moštvu s Kranjsko goro. Z.

Pred pomembno šestdesetletnico...

(Nadalj. s 14. strani)
delo leta 1942, v severni steni Rigljice, odlično je prestala ognjeni krst leta 1950 v severovzhodni steni Jalovca, pred skrajno težko in odgovorno nalogo je bila postavljena leta 1952 v Dibonovi smeri severozahodne stene Špika, pod Brano, Ojstrico, v Koglu in v vseh težjih zahtevnejših stenah naših gora. Gorski reševalci, prekaljeni v številnih reševalnih akcijah, se niso plašili ledenega mraza, padajočega kamenja, slapov in plazov, pomagali in reševali so v pripeki poletnih vročin, podnevi in ponoči, pač vedno, ko je bilo to potrebno.

Prezirali so strah, lakoto in nevarnosti, znali so se čestokrat plemenito, nesebično in požrtvovalno odpovedati lastni varnosti in udobju, kadar so od kjer koli prihajali pojemajoči klici na pomoč.

Kot uvodno prireditev v svoj šestdesetletni delovni in življenjski jubilej, bo v času od 12. do 14. novembra letos centralna GRS pri PZS pripravila vse potrebno za kongres mednarodne gorske reševalne organizacije IKAR na Bledu. Ob tej priliki bo organizirana retrospektivna razstava naše GRS s prikazom razvojne poti od prvih

skromnih začetkov do današnjih dni.

Priprave za blejski kongres mednarodne organizacije GRS, IKAR so v polnem teku in so zajele vse naše planinske in GRS organizacije, h kongresu in k obogatitvi razstave z dokumenti in eksponati bodo prispevali svoj delež vsi gorski reševalci in vse (15) GRS postaje, kolikor jih je vključenih v centralo GRS pri Planinski zvezi Slovenije.

V samem jubilejnem letu (1972) pa bo centrala GRS pri PZS s posameznimi GRS postajami izvedla številne predreditve in manifestacije: z velikimi in črnimi črkami

K
Čep
izol
rep
s k
tizi
ljav
ku
usn
naj
nuj
me
kat
naš
jam

Ak

N

Čep
v na
akci
prvi
Ciril

Ul
že
vaše
vas
šim
osno
tega
zulta

CI
kot
tah,
ski
arja
izobl
letni
Seve
smo
žav
mem
prve
aspe
nosti
mem
izobl
za d
je bi
lan
— te
nili
tovoc
sami
v de
je bi
razpr
nah
bolj
in iz
hove
Osr
akcij
vsem
progr
škov
izpler
ščanj
kadre
Ker
za V.